

D R A U G A S

MOKSLAS MENAS LITERATŪRA

ANTROJI DALIS / 1965 METAI, GRUODZIO MĖN. 31 D. / DECEMBER 31, 1965 / PART TWO NR. 306 (53)

VISUOTINIO BAŽNYČIOS SUSIRINKIMO KREIPIMASIS Į MOKSLININKUS

IR KULTŪRININKUS

Prieš išsiskirstydami, Visuotinis Bažnyčios susirinkimas specialiu žodžiu kreipėsi į viso pasaulio mokslininkus bei kultūrininkus. Kreipimosi tekstą iš Sv. Tėvo rankų priėmė prancūzų filosofas Jacques Maritain, rašytojas Jean Guittou ir lenkų mokslininkas Stefan Swieżawki. Visuotinio Bažnyčios susirinkimo vardu uždarymo iškilnėse kreipimąsi prancūzų kalba skaitė kanadietis kardinolas Leger:

"Ypatingą sveikinimo žodį skiriame jums, mąstytojai ir mokslininkai, žmogaus, visatos ir istorijos tyrinėtojai, jums visiems, kurie tartum maldingai keliauninkai veržiatės į šviesą, ir tiems, kurie sustojo šioje kelionėje, pavargę, nusivylę, neatražę.

Dėl ko kaip tik jums skiriame šitą ypatingą sveikinimą? Dėl to, kad ir mes visi, vyskupai ir kiti susirinkimo tėvai, čia susirinkome ieškoti tiesos. Visos mūsų pastangos per šiuos ketverius metus siekė ne ko kito, kaip tik kuo giliau ir kuo atidžiau ištyrinėti Bažnyčiai patikėtą tiesą, kuo ištikimiau ir tobuliau paklusti dieviškajai tiesos Dvasiai.

Šitame kelyje į tiesą mes negalėjome nesutikti jūsų. Jūsų kelias yra drauge ir mūsų kelias, — pabrėžia Visuotinis Bažnyčios susirinkimas savo žodyje mokslininkams. — Jūsų takai niekuomet nėra mums svetimi. Mes esame jūsų mokslinio pašaukimo draugai, esame jūsų pastangų šalininkai, mes pirmieji stebimės jūsų laimėjimais ir, kai tikrai reikia, mes esame visuomet pasirengę jus padrašinti ir sustiprinti nepasisekimuose.

Taigi ir jums mes turime ką pasakyti, — sako Visuotinio Bažnyčios susirinkimo tėvai viso pasaulio mokslininkams. — Štai mūsų žodis: tęskite savo tyrinėjimus, nepasiduodami nuovargiui, niekuomet nenusivilkite tiesa! Prisiminkite vieno iš didžiųjų mokslo draugų šv. Augustino žodžius: "Tyrinėkite, trokšdami atrasti; ir atraskime,

Šiame numery:

- Metų derlių seikėjant.
- Visuotinio Bažnyčios susirinkimo kreipimasis į mokslininkus ir kultūrininkus.
- Visuotinio Bažnyčios susirinkimo žodis pasaulio menininkams.
- Argi Lietuvos rašytojai buvo suvažiuavę Vilniuje?
- Tautos istorijos pabirus — 1915 metai.
- Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos penkiasdešimtmetis.
- Janio Rainio eilėraščiai.
- Naujo Aloyzo Barono romano ištrauka.
- Tempera yra puiki tapybos priemonė.
- Žiupsnelis amžininko parodymų apie mirusį Joną Šimkų.
- Lietuvių bibliografinės tarnybos dvidešimtmetis.
- Spygliai ir dygliai.

Michelangelo (italas, 1475 - 1564)

Adomo sutvėrimas

(freska Siksto koplyčios lubose, Vatikane)

trokšdami vis giliau tyrinėti". Laimingi tie, kurie, atradę tiesą, nesiliauja toliau tyrinėję, siekdami ją atnaujinti, vis gi-
lau pažinti ir perteikti kitiems. Laimingi ir tie, kurie, dar ne-
atradę tiesos, eina į ją atvira širdimi. Pasinaudodami šios dien-
os šviesa, jie teieško rytojaus šviesos, kol pasiekis visą švie-
sos pilnybę!

Bet niekuomet neužmirškite: sugebėjimas mąstyti yra ne tik-
tai didelė privilegija, bet, visų pirma, didelė pareiga. Vargas tam, kuris laisva valia užmer-
kia akis šviesai! Sugebėjimas mąstyti yra taip pat didelė at-
sakomybė! Vargas tiems, kurie visokiais būdais stengiasi ap-
temdyti žmogaus dvasią, kurie ją pripildo tuščiu pasididžia-
vimu, ją klaidina ir iškreipia! Koks kitas gali būti pagrindi-
nis dėsniš mokslo žmogui, jei-
gu ne šitas: stengtis mąstyti teisingai?

Dėl to, nė kiek neapsunkinda-
mi jūsų žingsnių, nenukreipda-
mi jūsų žvilgsnio nuo pagrindi-
nio tikslo, mes norime jums

prieš akis uždegti savąjį nuo-
stabų žibintą: tikėjimą. Tasai, kuris jį mums patikėjo, yra
aukščiausios tiesos Mokytojas,
yra tasai, kuris vienas galėjo
pasakyti: "Aš esu pasaulio švie-
sa, aš esu kelias, tiesa ir gyven-
nimas".

Tai žodis, kuris liečia ir jus.
Šiandien, kaip gal dar niekuo-

met, aciu Dievui, yra visu aiš-
kumu pasirodęs tas vidinis ry-
šys, ta gili harmonija, kuri jun-
gia tikrąjį mokslą ir tikrąjį ti-
kėjimą. Tiek tikėjimas, tiek
mokslas tarnauja tai pačiai di-
džiajai vienintelei tiesai. Nesu-
kludykite šio taip brangaus
mokslo ir tikėjimo susitikimo.
Pasitikėkite tikėjimo tiesomis,

nes jos yra galutinė žmogaus
proto atrama. Tikėjimo švieso-
je greičiau atrasite tiesą, pilnu-
tinę tiesą. Tai yra linkėjimas,
padrašinimas, tai yra viltis, ku-
rią jums išreiškia, prieš išs-
skirstydami, viso pasaulio vys-
kupai, susirinkę Romoje Visuo-
tinei konsilijai".

Visuotinio Bažnyčios susirinkimo žodis pasaulio menininkams

Visuotinio Bažnyčios susirin-
kimo uždarymo iškilnėse gruod-
žio 8 d. trys meno pasaulio
atstovai: poetas Ungaretti, ar-
chitektas Nervi ir muzikas Ma-
lippiero — iš Sv. Tėvo rankų pri-
ėmė susirinkimo kreipimąsi į
viso pasaulio menininkus. Krei-
pimosi tekstą visų vyskupų var-
du prancūzų kalba skaitė belgų
kardinolas Suenens:

"Kreipiamės į jus, meninin-
kai, — kalbėjo kardinolas, —
į jus poetai, rašytojai, tapyto-
jai, skulptoriai, architektai, mu-
zikai, aktorai. Jūs esate gro-
žio dvasios atstovai ir grožio
skelbėjai. Jums visiems Bažny-
čia iš šito Visuotinio susirinki-
mo sako: Jei esate tikrojo me-
no draugai, jūs esate mūsų
draugai!

Jau nuo seniausių laikų Baž-
nyčia yra su jumis sudariusi
sąjungą. Jūs pastatėte Bažny-
čiai maldos namus ir juos iš-
puošėte, jūs meniškai išreiškė-
te jos dogmas ir praturtinote
jos liturgiją. Jūs padėjote Baž-
nyčiai jos dieviškąjį mokslą iš-
reikšti formų bei vaizdų kalba,
jūs padėjote apčiuopiamai pa-
justi nematomąjį pasaulį.

Kaip vakar, taip ir šiandien
Bažnyčiai reikia jūsų, Bažnyčia
kreipiasi į jus. Bažnyčia jums
sako: neleiskite sugriūti tai są-
jungai, kuri yra buvusi viena
iš vaisingiausių. Atverkite savo
sielas Šventosios Dvasios
veikimui.

Šitam pasauliui, kuriame gy-
vename, reikia grožio, kad jis
nenugrimstų į neviltingą tamsą.
Kaip tiesa, taip ir grožis žmo-
nių širdis pripildo džiaugsmu.
Tai brangus turtas, kurio lai-
kas nesunaikina, kuris ta pa-
čia nuostaba apjungia kartu
kartas. Dėl to dėkojame meną
kuriančioms jūsų rankoms...

Tos meną kuriančios rankos
tebūna švarios, neieškančios sa-
vo naudos. Prisiminkite, kad
esate grožio saugotojai pasaui-
lyje. Jau vien tai turėtų pa-

E. Marčiulionienė Krikštytojas Sv. Jonas (majolika)

kelti jūsų širdis, kad nepasi-
duotumėte bevertėms vilionėms,
keistenybių bei netinkamų iš-
raiškų ieškojimui.

Būkite visuomet ir visur ver-
ti jūsų didžiojo idealo ir būsite
verti Bažnyčios, kuri šiandien į
jus kreipiasi šiuo draugiškumu,
išganymo, malonės ir palaimos
žodžiu".

Kertinė Parasė

METŲ DERLIŲ SEIKĖJANT

Su 1965 metais užbaigiamė
mūsų tautos istorijoje tokį vien-
intelį kultūrinio darbo dvide-
šimtmetį svetimame, bet lais-
vame pasauly. Kai 1945 metų
vasarą ir rudenį benamių sto-
vykiose Vakarų Europoje bu-
vo pradėta organizuoti mūsų
chorai, dramų spektakliai, bu-
vo imta leisti laikraščiai, žur-
nalai, poezijos, beletristikos ir
mokslo knygos, pasiūta re-
ngti meno parodos, vargu ar
kas tada pagalvojo, kad užsi-
motam darbui tęstinumą rei-
kės svetimose padangėse išlai-
kyti visą dvidešimtmetį ir dau-
giau.

Dėl istorijos mums primes-
to paties dvidešimtmečio sve-
čiojoje jokio jubiliejinio
džiaugsmo nėra prasmės ir be-
ieškoti. Esmėje tai yra sunki
ir baisi nelaimė netekti gimto-
sios žemės po savo kojomis, o
jau tiesiog tragiška, kai pali-
kimo akimirka virsta ištisais
dešimtmečiais.

Tačiau tremties našta leng-
vėja, net žiebiai ir savotiš-
kas sukakties džiaugsmas, kai,
permetęs žvilgsniu metus, pa-
matai, jog vis dėlto tam kul-
tūriniam - kūrybiniam darbui,
kuriam taip entuziastingai bu-
vo ryžtamasi pirmaisiais po-
kario metais, dar ir šiandien
daugelio nei rankos, nei širdis
nėra atsalusios. O ką jau be-
kalbėti apie krūtinę užliejantį
šiltą jausmą, kai pamatai pa-
rodą dailininko, perskaitai puik-
ią knygą rašytojo ar išklaui-
si koncertą muzikui, kurie dar
tik pradžios mokyklos amžiuje
kadaise paliko gimtąją žemę.
Tokių, pasakytume, negestan-
čių žiburių blykstelėjimas jau-
niausioje mūsų kartoje stipri-
na visos Pasaulio lietuvių
bendruomenės žingsnį į pa-
skelbtuosius Jaunimo metus
ir didina viltį savųjų talentų
neužkasti svetimose rugienose,
o juos ir ateinančiuose dešimt-
mečiuose brandinti tik bend-
rajam lietuvių tautos aruodui.
O tai ir yra pati didžiausia ir
ateičiai išliekanti mūsų čia bu-
vimo prasmė.

Gi stabtelėjant tik prie 1965
metų kultūrinio - kūrybinio
balanso ir vien tik pačias
stambomas sužymint, pavar-
dų ir įvykių eilė toli gražu
neišsitenka tik vėnoje ar an-
roje rašto eilutėje.

Jau vien grožinės literatū-
ros leidinių antraštės perbė-
gant, pamatysime, kad pra-
ėjusieji metai ir knygų gau-
sa ir jų kokybė neatšilikio nuo
visos eilės ankstesniųjų. Gi kai
kurios knygos buvo tiesiog iš-
skirtinės vertės ir savo temos
ir savo formos prasme. Šitai
turint minty, ypač poezijoje
reikia pabrėžti debiutinį, bet
sodraus brandumo, religinės
minties ir lietuviškų poetinių
įvaizdžių sklindantį Antano Jas-
manto rinkinį "Gruodą", o
taipgi paskutiniui ir jau pomir-
tiniu savo kūrybos žodžiu
skambanti Algimanto Mackaus
rinkinį "Chapel B". Įdomu var-
tyti ir kristalinis žodžio tau-
puman ir žodžio branduolio

grynuman pasinešusią D. Sa-
dūnaitės poeziją knygoje "Kai
tu arti manęs", o mūsų lyri-
kos veterano Mykolo Vait-
kaus plunksna net šviežiai
pažvairėjo naujame rinkiny
"Serksno sidabras". Metų už-
sklandai dar suskubo naują
rinkinį Anglijoje atspausdi-
taramaisiais metais ypač produk-
tyvus Vladas Šlaitas, pavadin-
damas knygą "Širdies paguo-
dai". Jau rišykloje ir tikriaus-
iai su 1965 metų data išlei-
džiamas ir Henriko Radansko
visos kūrybos lobis vienoje
knygoje "Eilėraščiai", kurioje
įtelpa ir naujas poeto rinkinys.
Taigi mūsų poezijos derlius
1965 metais yra ypač brandus.

Prozos baruose išleista
"Draugo" konkursą laimėjusio
Albino Baranausko romanas
"Karklupėnuose". Tai skaidriu
pasakojimu srūvantis ligišio-
nio novelisto romanas. Pėrnai
mūsų literatūroje stambiu dvi-
toniu romanu debiutavęs Ka-
zys Almenas šiemet pasirodė
ir su čionykšte Amerikos buiti-
timi bei jos dvasia persunktu
novelių rinkiniu "Bėgiai". Ne
vieną prajuokino ir R. Spalio
feljetonų knyga "Tarp dan-
gas ir žemės". Beletristikos
kategorijon skirtume ir Myko-
lo Vaitkaus naują atsiminimų
tomą "Šiaurės pašvaistė". Zi-
noma, šie atsiminimai turi tik-
ros istorinės vertės, bet jie pa-
rašyti tokia šviesia ir išlygin-
ta grožinės prozos forma, kad
juos nesinorėtų atiduoti vien
tik istorijos šilčiai. Gi tik ką
išėjęs naujusias Jurgio Gliau-
dos romanas "Agonija", vaiz-
duojas mūsų lietuviškosios
paskutinėmis Lietuvos nepri-
klausomybės dienomis, tapo
kaip mūsųose reta, iš rankų
į rankas grobstoma knyga. Bet
jau visai mūsų prozos knygų
leidyboje neeilinis įvykis —
Lietuviškos knygos klubo "Lie-
tuvių beletristikos antologijos"
antrosios dalies išleidimas.
Tuo būdu leidykla lietuvių li-
teratūrai dovanojo dviejų di-
džiųjų tomų pirmakartinę mū-
sų beletristikos antologiją.

Scenos veikalų šiais metais
išleista: premijuotoji Anatoli-
jaus Kairio komedija "Viščiū-
kų ūkis" ir taipgi premijuoto-
ji Birutės Pūkelevičiūtės ei-
liuotoji pasaka "Aukso žąsis".
Pranas J. Naumištiškis de-
biutavo trijų dramų knyga
"Baisusis birželis".

Mūsų literatūroje šie metai
ypač yra atžymėti lietuviš-
kos kūrybos pristatymu angli-
ška kalbančiam pasauliui.
Čia ypač yra didelis nuopel-
nas Stepo Zobarsko vadovau-
jamos Manyland Books leidyk-
los, kuri viena parūpino ver-
timus ir išleido šias mūsų ra-
šytojų knygas: Vincas Krėvė
"The Temptation" (apsyaka
"Pagunda"); Vytautas Tam-
ulaitis "Nimblefoot the Ant
— Her Adventures" (apsyaka
vaikams "Skrudėlytės Greitu-
tės nuotykių"); Ignas Šeinius
"Rejuvenation of Siegfried Im-
merselle" (romanas "Siegfried
(Nukelta į 5 psl.)

Ada Korsakaitė - Sutkuvienė

Šv. Kristupas

ARGI LIETUVOS RAŠYTOJAI BUVO SUVAŽIAVĘ VILNIUJE?

BEN. BABRAUSKAS

1965. XII. 13—14 "Lietuvos TSR" rašytojų suvažiavime Vilniuje kalbėjo kirgizas ir armėnas, uzbekas ir turkmėnas, Kazachstano, Azerbaidžano, Tadžikistano broliški atstovai, na, ir, žinoma, pats tikrasis brolis iš Maskvos. Anot Liudo Girus dainuokas: Lietuva TSR — senos Lietuvos nebėr.

Bet ne dėl to tai buvo ne Lietuvos rašytojų suvažiavimas, kad jame minėti ir neminėti kalbėtojai kalbėjo nelietuviškai, — nes kas gi Kazachstane ar Tadžikistane gali išmokti lietuviškai! — ne. Tai buvo ne Lietuvos rašytojų suvažiavimas, kadangi net ir tie, kurie lietuviškai kalbėjo, ne Lietuvos reikalais rūpinosi.

"Komunizmo statyba" — pagrindinis rašytojų rūpestis

To IV-ojo rašytojų suvažiavimo pagrindinio pranešimo antraštas buvo: Komunizmo statyba ir Lietuvos literatūros uždaviniai. Jis dėsni ironija, kad tą kilmę turinį raštą skaitė ne legalusis komunizmo "statytojas" Lietuvoje Sniečkus, bet pats Mieželis. Tegul šis lenininis laureatas ir komunistų statybininkas Lietuvos rašytojų vadovas, vis dėlto jis yra šoks toks poetas, o poėtu kalbėti apie komunizmo statybą yra moralinis Sibiras.

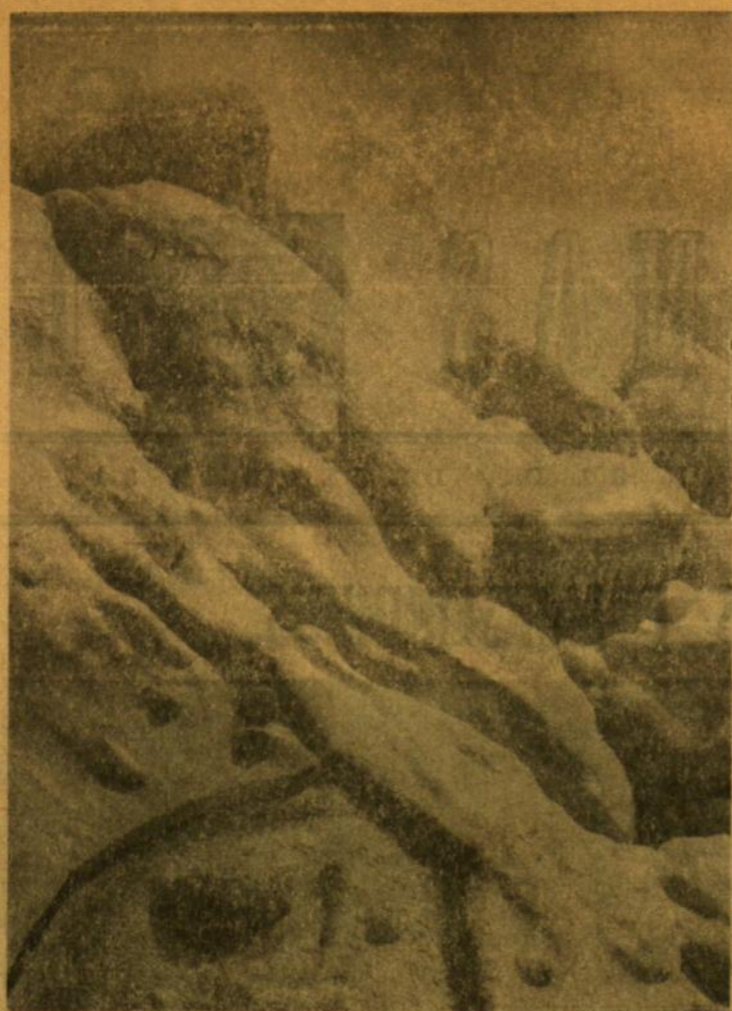
Jau pirmasis sakiniams šis mūsų amžius Homeras priverstas pagarbinti savo mūzą: "Didžulį va dmenį, žadinant kūrybinę žmonijai mintį, suvaidino Komunistų partijos XXII suvažiavimas. Naujas veiklos ir darbo horizontus nubrėžė labai svarbus TSKP CK spalio Plenumo nutarimai." Nė kiek nusišalėdama įkvėpimo pakilimo prologui ir epilogas: "Artėja dvi didieji datos — V. Lenino 100-

os gimimo metinės ir Spalio socialistinės revoliucijos 50-osios metinės. Visa mūsų literatūra, persunkta socialistinės revoliucijos ir didžiojo Lenino mokslo idėjomis, yra pašaukta giliai apmąstyti socializmo epochos turinį, jos esmę ir sodriais vaizdais pavaizduoti šią didingą..." ir t. t. ir t. t.

La svam rašytojui tiesiog koku skaityti šitokį pavergtos dvasios produktą. Jeigu būtum tikras, kad tie žodžiai padiktuoti paties maskvinio komcentro, tai galėtum tik apgailestauti Lietuvos rašytojų pavergimo la pšnį. Bet jeigu tai paties lietuviško poeto suformuluoti sakiniai, tada belieka vienintelė išvada, būtent, kad 25 metų vergovė net ir lenininį laureatą pavėrdžia papūga.

Galas nematė jo, je gu jis te būtų vienas. Deja, boisevikio je programinė kalba reiškia jau ir mums. Taigi to ne Lietuvos rašytojų suvažiavimo nutarimai, g sukrypti pagal tą pat šabloną: "Ketvirtasis Tarybų Lietuvos rašytojų suvažiavimas užtikrina, ...kad ir ateityje respublikos rašytojai bus glaudžiau susiję su susibūre apie Komunistų partiją"; pasižada "demaskuoti pragaišt ngą antilaudinį ir antinacionalinį letuvškosios buržuazijos va dmenį mūsų tautos istorijoje"; ir pagaliau rašytojai išparegoja: "mūsų garbės pareiga yra sukurti ryškų, įsimeniantį d džiojo revoliucijos genijaus Vladimiro Lenino paveiklų, pavaizduot Komunistų partijos kovą už laudies laisvę ir laimę".

Lietuvos rašytojų suvažiavimas, a šku, kovotų už Lietuvos laisvę, o pavergtiems rašytojams privaloma girti ir ginti rusiško komunizmo jungą.

Aplėdėjusi pakrantė Nuotrauka Vytauto Maželio

Leninas — taip, Daukantas, Vydušas, Vaižgantas — ne!

Rašytojų suvažiavimai retai šaukiami, taigi šio suvažiavimo žvaigsnis buvo ištaisai sukoncentruotas ties "genijaus" Lenino 5 metų įvyksiančia sukaktim.

O je gu tai būtų Lietuvos rašytojų suvažiavimas, argi vietovės Lenino nebūtų prisiminta Vydušas su Vaižgantu: juk pirmojo 5 metmetis įvyks po trejų, o antrojo po ketverių metų. Vydušas juk ne eilinis mūsų rašytojas, ne be reikalo buvo išrinktas Lietuvos rašytojų dr-jos garbės nariu, be to, tiek kovojęs ir nukentėjęs nuo vokiečių, atsė t, tikrai ne fašistas... O Vaižgantas? Juk jis ir mirė būdamas Lietuvos rašytojų dr-jos pirmininku — argi jį galėtų Lietuvos rašytojai užmiršti!?

Ak, vietoj Lenino ir Daukantas lietuviams rašytojams turėtų teikti daugiau įkvėpimo. Ne kas kitas, kaip Simanas

Daukantas buvo Basanavičiaus, Aušros ir Maironio tėvas. Tas iras Lietuvos sūnus turėjo dėstėle su kuprine per visą Lietuvą keliauti, kad pasiektų Vilniaus universitetą, kuris, be abejonės, bus pavadintas Simono Daukanto vardu, kai tik Kapsuko padėrmė grįš į Maskvą.

Net su mirusiais bijoma užmegzti "bendraviną"

Nuo III ligi IV rašytojų suvažiavimo praėjo net 7 metai. Per tą laiką tarpą nemaža rašytojų pasitraukė į Anaput, tai įsiai natūralu, jog jų bent vardai būtų suvažiavime paminėti. Taigi Venclova teikėsi paminėti visą e lę šitokių mirusių rašytojų, kaip va: Vladas Abramavičius, Jonas Kaškaitis, Jozifas Kotliaras, Eugenija Tautkaitė, Vncas Zlionis...

Na, o kur Ignas Šeinius? Ar gi Lietuvos rašytojai, prisimindę kažkokį Josifą Kotliarą, būtų

užmiršę pirmąjį savo draugijos pirmininką, mirusį 1959 m.! Juk jis pirmas išdriso nacių ideologiją sukritikuoti savo garsiųjų romanu "Siegfried Immersele ats. jaunina". Stačiai gėda užmiršti tą šaunųjį kovotoją prieš h.lerininkus...

Reikėtų kreiptis į kurį mūsų gydytoją galvos specialistą, kad išaiškintų tą ypatingą dalinio atminties netekimo ligą, kuri yra apnikusi Lietuvos rašytojus. Jau kas kas, bet toks Venclova neturėtų užmiršti savo literatūros profesoriaus, dekaną ir rektoriaus, Lituanistikos Tėvo Mykolo B ržiškos. Juk ne kas kitas, kaip Mykolas Biržiška, 1940 m. Vilniuje metinės Literatūros šventės metu net pirmą Venclovai įteikė. Ir dabar rašytojų suvažiavime prisiminti kokią Tautkaitę ir nepaminėti mirusio dviejų universitetų rektoriaus M. Biržiškos yra specifinis atminties sutrikimo požymis.

Beje, ta ja proga įdomu būtų paklausti ir JAV besilankantį prof. J. Kubilių, ar jis, radęs laiko pasikviesti šen ir ten, susprato aplankyti žemiškuosius palaikus tikrojo, atseit laisvai profesorių išrinkto, Vilniaus universiteto rektoriaus Mykolo Biržiškos, kurio kaip ir jo brolio Viktoro, vadovybėje jis pats žengė pirmuosius žingsnius Vilniaus universitete.

Galėtume tą sąrašą ištesti primdami pvz. kad ir Faustą Kiršą, kurio vardo neprisimintą; arba Kleofą Jurgelionį, mūsų estetinės poezijos pradininką, žymiausių Amerikos lietuvių poetą, užmiršti, o prisiminti tokį "poetą" Kaškaitį reiškia nei mažiau nei daugiau, kaip parodyti tikrą suvažiavusių rašytojų lygį.

Mes anaipol nenorime užmegzti jokio bendravimo, negeidžiame jokio dialogo su pavergtaisiais Lietuvos rašytojais, Maskvai tarpininkaujant ir suferliuojant, tik norime pasakyti, kad ten bijomasi net mirusiųjų

P. ŠILEIKIS, O. P.
Ortopėdas, Protėzistas
Aparatai-Protėzai, Med. bandai, Spec. pagalba kojoms (Arch. Supporta) ir t. t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. Prospect 6-5084
Val. 9-4 ir 5-8. Šeštad. 9-1

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGŲ PRITAIKO AKINIUŠ
2858 West 63rd Street
Val. kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadienis 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai, priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 6-3229
Res. telefonas: WALbrook 5-5076

Rez. tel. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGŲ GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirma ligoniai pagal susitarimą. Jei neatsiliepa, skambinti MI 3-0001

Ofisas 3148 West 63rd Street
Tel. Prospect 8-1717
Resid.: 3241 West 60th Place
Tel.: Republic 7-7888

DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadienis uždarytas. Antradienis ir penktadienis vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGŲ
2801 West 63rd Street
Kampus 63-clos ir California
Val. kasdien nuo 8-8 val. vak. Šeštadienis 2-4 val.
Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telefonas: 476-4042
Resid. tel. WALbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 N. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

Ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., antr., ketv. 1-4, vakar. 7-9, antr. penkt. 1-5 treč. ir šešt. tik susitarus.

Ofiso HE 4-5758; rez. HI 5-3225
DR. S. IR M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
Bendra praktika ir Alergija
2751 West 51st Street
Valandos: pirm., antr., ketvirt. 2-9 val., penkt. 10 v. r. iki 9 v. vak. Šeštad. 10 v. r. iki 1 v. popiet. Ligoniai priima pagal susitarimą.

vardo: juk su mirusiais joks bendravimas neįmanomas...

Mieželaitis neskiria Putino nuo Venclovos

Kad Lietuvoje net "tarybiniams" rašytojams vertinti neturima literatūrinio masto, rodo pats Mieželaitis. Kai jis savo pranešime kalba apie V. Mykolaičio - Putino "didžią poetinę kultūrą", tai norisi pridėti dar, jog šitokios kultūros ir tokio masto poeto nėra ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Sovietų Sąjungoje; bet kai tame pat puslapyje Mieželaitis pripažįsta ir eilikaalui Venclovai "aukštą poetinę kultūrą", tai vargšas Lietuvos skaitytojas priverstas

Ofiso tel. 4-1818, rez. PR 4-980
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINIS LIGOS
W. W. FORBES MEDICAL BLDG
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISIMAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGŲ
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-267
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepa, skambinti MI 3-0001

Ofiso tel. 4-1111, rez. RE 7-084
DR. B. GAIZIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2454 West 71st Street
(71-08 ir Campbell Ave. Kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. vak. Šešt. 12-3 v. p. p. Trečiadienis uždarytas

Ofiso tel. PR 8-2220
Namu — rez. Prospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O R S A
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIKŲ LIGOS
3638 West 63rd Street
Pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 11 iki 1 val. ir nuo 4 iki 7 v. vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-8022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 4 iki 9 v. v.; šešt. 11 iki 4 val. popiet. arba susitarus.

Ofiso tel. PO 7-4006, rez. GA 3-727
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir šešt. uždaryta

Tel. GRovehill 6-1595
DR. ALDONA JUSKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
PRITAIKO AKINIUŠ
2422 West Marquette Road
Valandos: 9-12 ir 7-9 v. p. pagal susitarimą. Išskyrus trečiadienį uždaryta.

Ofiso ir buto tel. Olympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
VAL. kasdien 10-12 ir 4-7, Trečiadienį ir šeštad. tik susitarus

Ofiso 585-2525 Rez. TR 3-0281
DR. ALG. KAVALIONAS
VIDAUS IR KRAUJO LIGOS
5540 So. Pulaski Road
Pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 2-4 ir 6-9 ir pagal susitarimą.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvių gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val. Pirmad., antr., ketv. ir penkt. nuo 12-4 p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-4 val., trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienį ir šeštadienį 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antr., ketv. ir penktad. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakar. Trečiadienį nuo 11 val. ryto — 1 v. p. p. Šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1168.
Res. tel. 289-2910.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGŲ
2817 West 71st Street
Telefonas HEMlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso PR 8-7773, Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 West 63 str.
Valandos: pirmad., ketvirt. 8-8 antr., penkt. 1-4
Pirmadienį tik susitarus

manyti, kad jie abu lygūs; o kai dar žinai, jog aukščiausias "Lietuvos liaudies rašytojo" titulas yra suteiktas Mykolaičiui, Venclovai ir Mizarai, tai pasidaro tikra mišrainė: bemokalis Rojus Mizara į vieną aukštą iškeltas su Mykolaičiu - Putinu! Literaturnaja Gazeta jau paskelbė M. Sluckį 1966 m. lenininės premijos kandidatu; galima tikėtis, kad 1967 m. panašios garbės susilauks Mizara. Tada nė Bimba nebeturėtų kuo prieš Rojų pasididžiuoti savo Kapsuko universiteto daktaryste...

Kalbant daugiau apie patį suvažiavimą, paaiškėjo, jog Lietuvos TSR rašytojai turėjo profesionalų (Nukelta į 7 psl.)

Ofiso RE 4-1818, rez. PR 4-980
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Specialybė — vidaus ligos
(71-08 ir Campbell Ave. Kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. vak. Šešt. 9 v. r. — 3 p. p.
Trečiadienis uždarytas

DR. JULIJA MONSTAVIČIUS
Vidaus ligos
GYDYTOJA IR CHIRURGE
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Telef. ofiso: PULimon 5-6766
Namu: BÉVerty 8-3346
Priėm. val. kasdien 6-8 v. v. šešt. 1-3 p. p. ir treč. uždaryta

Tel. ofiso PR 6-7800; Namu 925-7807
DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGŲ
5159 South Damen Avenue
Valandos: 1-9 p. p.
Išskyrus trečiadienį

TEL. 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 S. Kedzie Ave.
Val. pirmad., antr., ketv. ir penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. vak. Šešt. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Priešais Šv. Kryžiaus ligoninę
VAL. Pirmad., antr., ketv. penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. vak. Šeštad. nuo 7-4. Trečiadienis ir kitu laiku sutarus telefonu: Telef. REpublic 7-2290.

Dr. Ant. Budokas, Opt.
Tūrinis akis ir pataiko akinius, keičia akinius ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7381
VAL. 1 val. p. p. iki 8 v. v. kasdien, trečiadienis uždarytas; šeštadienis nuo 10 v. r. iki 1 v. popiet.

Rez. tel. PR 9-6730
DR. L. SEIBTIS
Inkstų, pūslių ir šlapimo takų chirurgija
Ofisas: Naujas adresas: 2454 West 71st St. (71-08 ir Campbell Avenue kampas), tel. 776-2850.
Valandos pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos pirm., antr., ketv. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. v.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Marquette Parko ofisas: 2750 W. 71 Street, telefonas 925-8296.
Ofiso tel. WA 5-2099.
Valandos: 10-12 r. ir 7-9 v. vak. Šešt. 10-12 v. ryto.
Kitas ofisas: 4644 So. Ashland Ave., tel. CL 4-2896
Valandos: 2-5 p. p. ir 6-8 kasdien. Sekmadienis ir trečiadienis — abu ofisai uždaryti

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGŲ
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. Prospect 8-2233 ar PR 6-5577
Ofiso val. Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Šešt. 2-4 v. popiet. ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-3123, Namu GI 8-0198
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priimtinėja ligonius tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 v. p. p. Treč. ir šeštad. uždaryta

Telefonas — GRovehill 6-2823
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė: AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
VALANDOS: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. v. Šeštadienis 1 iki 4 val. Trečiadienis uždarytas

Tel. Prospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 So. Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien: 6-8 v. v. Tik svarbiais atsitikimais susitarus

Ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3156
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val. 2 iki 4 p. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal sutartį.

TAUTOS ISTORIJS PABIROS 1915 metai

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio)
d. Rusijos lietuviai. — Kai 1915 m. vokiečiai pradėjo savo didįjį puolimą ir rugpjūčio mėn. užėmė beveik visą Lietuvą, tai iš Lietuvos į Rusiją išbėgo apie 200,000 gyventojų. Persikyrė pusiau ir Lietuvos centrinis komitetas nuo karo nukentėjusiems šelpiti. Viena dalis su pirm. M. Yčo išvyko su tremtinių mase, o kita liko Vilniuje. M. Yčo vadovaujamas komitetas įsiskyrė Petrograde ir skubiai ėmė organizuoti po visą Rusiją išsiskleidžiusius tremtinius. Tuoj pradėjo kurti škiurus, prieglaudas, mokyklas, bendrabučius bei d rbtuves. Buvo įsteigtos 254 mokyklos su lietuvių kalbos dėstymu, kurių tarpe buvo Voroneže M. Yčo berniukų gimnazija, "Saulės" mokyktojų kursai, vėliau Jono Yčo vedamas mokytojų institutas, laikinieji mokytojų kursai, Tambovėje "Ziburio" gimnazija, Jaroslavyje — kun. M. Gustaičio vėdinama gimnazija, Petrograde — Purėno vedama gimnazija ir visa eilė amatų mokyklų, plačiai išmėtytų po Rusiją. Be to, komitetas rūpė jaunomene, kuri stud. javo universitetuose ar kitose aukštosiose mokyklose. Didžiausias jaunomėnės centras buvo Voronežas, kuriame mokėsi apie 1,700 lietuviukų. Jie visi gyveno dešimtyje bendrabučiu (3 merg. ir 7 bern.).

Centrinis komitetas, remiamas didž. kunigaikštystės Tatjanos komiteto, vidaus reikalų ministerijos, tarybos pabėgėliams šelpiti, miestų sąjungos ir kt., savo veiklą išplėtė net už Rusijos sienų. Pasitūtelė galiotinus ir Svediją (Jonas Aukštuolis ir Ignas Šeinius), Daniją (Jurgis Savickis), ir Šveicariją (Stasys Šalkauskis).

e. Šveicarijos lietuviai. — Šveicarijoje lietuvių nuolat beveik negyveno. Čia atklysdavo jų tik studijuoti, gydytis bei pasislėpti nuo rusų persekiojimų po įvykusių Lietuvos sukilimų ar karų. Pirmam pasauliniam karui prasidėjus, po atostogų sugrįžo į Fribourgą tik trys (iš 20) studentai: V. Daumantas, J. Purickis ir A. Steponaitis. Jie ir savo "Rūtos" organizaciją perkirkstijo prasmingesniu "Lituanija" vardu.

Pirmojo pasaulinio karo pradžioje Šveicarijos lietuviams buvo trys svarbūs uždaviniai: belaisvių šelpimas, spaudos informavimas ir informacinės brošiūros paraišymas. Trys buvo ir darbuotojai. To ir užteko darbai pradėti. Vėliau atvyko daugelis iš Rusijos ir iš Amerikos. Tol mesniuose skyriuose pamatysime, kokią d. d. e. lę rolę suvaidino šio krašto lietuvių Lietuvos nepriklausomybės siekimo darbe.

Į šiaurę delegatams iš svetimų kraštų. Jis siūlė konferencijai kitą vietą — Stockholmą, Svedijoje. Priešardėjo pats dalyvauti ir užtikrino kelį delegatų atvykimą iš Amerikos. Kai gavo Lietuvos centralinio komitetas (Rusijoje) telegramą, kad Garliava (J. Gabrys) su kitais delegatais Stockholm laukia lietuvių atstovų, tuoj St. Šilingas ir M. Yčas nuvyko. Juos pasitiko J. Gabrys ir parodė švedų laikraščius, kuriuose buvo jo straipsniai apie Lietuvą. Juose buvo rašoma, kad Lietuva tikisi po karo gauti nepriklausomybę, kad jos gyventojai skaičius esąs 15 milijonų, kad jos sienos siekiaš os Minsko, Smolensko, Mahilevo ir Kijevo...

Iš žadėtų delegatų jis buvo tik vienas. Nei amerikiečių lietuvių, nei kitų nebuvo. Per trumpas būvęs laikas susirūši su kitais, todėl kiti ir negalėjo atvykti. Vis dėlto sutarta pasinformuoti ir pasitarti. J. Gabrys suteikė žinių apie Amerikos lietuvių veiklą nuo karo pradžios, mat, jis su kun. M. Gustaičiu lankėsi karo paskelbimo metu pas minėtus lietuvius, dalyvavo jų seimuose ir organizavo tautos tarybą. Rusijos atstovai painformavo jį, kas yra daroma Rusijoje Lietuvos centralinio komiteto ir kitų lietuvių organizacijų. Posėdžiavo trejetą dienų (1915. X. 8—11), surašė nutarimus į Pirmosios lietuvių konferencijos Stockholm rezoiliaciją.

Visa ilgoka rezoliucija yra padalyta į keturias dalis. Pirmojoje dalyje, kuri pavadinta "Dabartis", nupasakojama lietuvių vargai Lietuvoje, nes daugiau metų "Lietuva švytravo gaisrų pašvaistėms". Ir "Taip kentėjo Lietuvių Tauta tik už tai, kad istorija nulėmė jai vėgtą tarp Vokietijos ir Rusijos". Kai rusai vertė lietuvius trauktis į Rusiją, tai jie "Slapstėsi miškuose ir duobėse, kad tik neperšikyrus su protėvių šalimi". Tačiau vis tik daugelį teko pasitraukti. Ir todėl "šimtai tūkstančių lietuvių neteko tėvynės, virto bastuokliu minia ir daužoi po Rusiją, ieškodami prieglaudos ir globos", o "likusieji

Lietuvoj milijonai kenčia b d r d ir šaltį tarp riogsančių nedegulių".

Rusijoje esančiais tremtiniais rūpinosi Lietuvos draugija nukentėjusiems dėl karo šelpiti. "Jos rūpestis pradėta nuolat ir tiksliai atstovauti Lietuvų Tautai, greta kitų tautų atstovų, beveik visose Rusijos valstybės ir visuomenės organizacijose — ir rezultate: oficialiame leksikone liko išbraukta Šiaur. Vakarinių Krašto savoka ir pakeista — Lietuvos savoka; Lietuvių Tautos atskirumas ir savitumas yra faktas rusų visuomenės ir vyriausybės akyse". Paskutiniuoju metu ta draugija "ėmėsi svarbiausio savo organizacinės misijos etapo, būtent — organizuoti užimtosi Lietuvos šelpimą". Čia taip pat primena J. Gabrio vedamo informacijos biuro vsidmenį, Amerikos lietuvių tarybą ir kt.

Antroje dalyje ("Šelpimo darbas") šnekama apie reikalingą sukelti tremtinių norą grįžti į Lietuvą. Kelinama su Lietuva susižinojimo ir jos šalpos organizavimo rūpestis. "Opiausias ir svarbiausias šiai vandinai klausimas, tai: kokių būdu susižinoti su užimta Lietuva ir kokiais keliais teikti jai pagalbą". Pramatyti įvairiausi būdai.

Trečioje dalyje ("Informavimo darbas") nurodoma, kad šelpimo darbas galimas tik su viena sąlyga: "kad Europos visuomenė tikrai pažintų Lietuvą, jos praetį, dabartį ir troškimus". Todėl "geram šelpimo darbu reikia išplėsti Europos informavimo darbą".

Ketvirtoje dalyje ("Bendra situacija") — primenama, kad Lietuvos klausimui iškelti yra palanki situacija, tik reikia išplėsti ta kryptimi veikimą. Todėl "reikia Tautos veikėjams dažniau tartis dėl dirbtinųjų darbų ir krypsnio".

Rezoliucija buvo paskleista tarp įvairiausiųose kraštuose gyvenančių lietuvių. Ji dirbančius tvirtino jų ryžtę, o nedirbančius judino sukrustį. Konferencijoje dalyvavusių atstovų skačius nedugulni tekvaršino galvas.

Vincentas Lulevičius

VILNIAUS VYTAUTO DIDŽIOJO GIMNAZIJOS PENKIASDEŠIMTMETIS

Dažnai tenka pastebėti mūsų spaudoje, o ypač asmeniškose pasikalbėjimuose lyg ir priekaištą, o geriausiai atveju, bėdėjimąsi visokiausiais būdais minimais bei per dažnai švenčiamais įvairiais jubilėjais, sukaktuvėmis. Tad lyg ir nedrašu spaudoje plačiau išskirti dar vieną sukaktį — Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos 50-metį. O vis dėlto vilnietiška sąžinė laikytų sau nedovanotinu nusiakaltimu praleisti negirdomis šią pirmosios mūsų krašte lietuviškos gimnazijos sukaktį, arba pasitenkinti gimnazijos prisiminimu vien tik jos buvusių auklėtinių tarpe. Juo labiau, kad, berods, šių metų pabaigoje VDG-jos 50-metis bus, ar gal jau buvo, minimas ir okupuotame Vilniuje. Bet ten, esame tikri, pagal okupanto reikalavimus, VDG-jos reikšmė, nuopelnai, vargai, jos nuėitas kelias, gimnazijos kūrėjų, daugelio mokytojų bei auklėtinių vardai, darbai bei nuoskaudos bus nutylėti, gimnazijos įnašas į Lietuvos kultūros lobyną sumenkintas ir apskritai jos vaizdas iškreiptas, taip kaip yra iškreipiama bei klajokliama ir visa Lietuvos praeitis.

Pirmoji šimtaprocentiniai lietuviška gimnazija

VDG-ja kūrėsi Pirmojo pasaulinio karo metu labai sunkiose sąlygose, jos darbas buvo nuolat trukdomas besikeičiančių Vilniaus okupantų, per ištisą eilę metų ji buvo atskirta nuo Nepriklausomos Lietuvos, tad nenuostabu, kad jos steigimasis, veikla bei reikšmė nėra plačiau žinoma, net toks faktas, kad tai buvo pirmoji Lietuvoje gimnazija, kurioje visi mokslo dalykai imta dėstyti lietuvių kalba, dažnai iš mūsų yra naujiena. Tad VDG-jos platus paminėjimas, išskelbimas kiek galima daugiau apie ją autentiškų žinių, neabejoju, bus ne tik naudingas įnašas mūsų kultūros istorijon, bet ir įdomus mūsų plačiajai visuomenei.

Pirmajam pasauliniam karui prasidėjus, Vilniuje buvo susipietę daug lietuviškos švietimo mėsės, kuri nuo spaudos atgavimo, o ypač nuo Didžiojo Vilniaus seimo metų su įkarščiu reiškėsi visose tautinio gyvenimo srityse. Tad ir lietuviškos gimnazijos steigimas buvo jau labai pribrendęs reikalas. Inicijatyvos ėmėsi Lietuvių centro komitetas nuo karo nukentėjusiems šelpti, prieš pat vokiečiams užimant Vilnių, ir jo pastangomis 1915 m. rugsėjo mėn. buvo įsteigta Vilniuje pirmoji

MARIJA SIRTAUTIENĖ

mo srityse. Tad ir lietuviškos gimnazijos steigimas buvo jau labai pribrendęs reikalas. Inicijatyvos ėmėsi Lietuvių centro komitetas nuo karo nukentėjusiems šelpti, prieš pat vokiečiams užimant Vilnių, ir jo pastangomis 1915 m. rugsėjo mėn. buvo įsteigta Vilniuje pirmoji

Pirmasis Vytauto Didžiojo gimnazijos direktorius prof. Mykolas Biržiška.

lietuviška gimnazija. Gimnazijos direktoriaus pareigoms buvo pakviestas Mykolas Biržiška, kuris rugsėjo mėn. 29 d. sutiko jas prisimti. Pirmasis mokytojų tarybos posėdis buvo spalio mėn. 9 d., o mokslo gimnazijoje prasidėjo spalio mėn. 18 d. Besitraukiant iš Vilniaus rusams, gimnazijai steigti leidimo nėra nereikėjo gauti, o vokiečiai, užėmę Vilnių, ją, kaip jau veikiančią, pripažino.

Tokiose neįprastose, nenormaliose gyvenimo sąlygose gimnazijos steigimas, jos išlaikymas bei veikimas sudarė didelių sunkumų gimnazijos vadovybei bei jos mokiniais: trūko kvalifikuotų mokytojų (net pats jos direktorius Mykolas Biržiška prieš tai nebuvo buvęs mokytoju!), mokslo priemonių, tinkamų patalpų, beveik nebuvo lietuviškų vadovėlių, nuolat teko kovoti su karo metu nepritekliais, dažnai trūkdavo net maisto, drabužių. Vokiečiai net tik neteikė gimnazijai jokios paramos, bet atvirksčiai, kartais net apiplėsdavo, surekviizuodami sunkiai sumedžiotą mo-

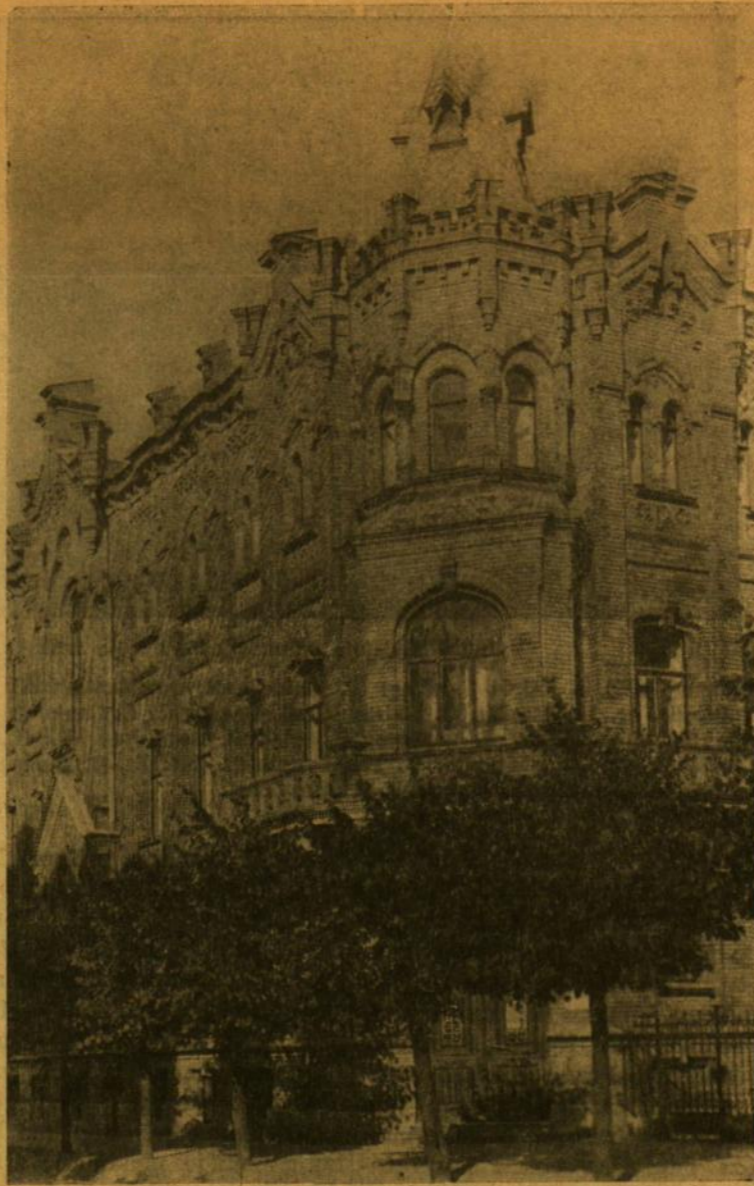
kinių prieglaudoms maistą. Tarp kitų reikalavimų kartą vokiečių karinė valdžia įsakė gimnazijos vadovybei, kad gimnazijos mokiniai, susitikę vokiečių karininkus, sveikintų juos, nusijimdami kepurės! Vietiniai lenkai irgi šnairavo ir, kur tik galėdami, trukdė kiekvieną lietuviškąjį darbą.

Gimnazija mokslą pradėjo su 47 mokiniais (30 berniukų ir 17 mergaičių) penkiose (su parengiamąja) klasėse, tačiau mokinių skaičius greit augo, ypač pradėjus grįžti iš Rusijos karo pabėgėliams. 1918 m., vokiečiams traukiantis iš Vilniaus, gimnazijoje buvo jau 13 klasių (kai kurios klasės buvo paralelinės) su 320 mokinių, o 1922 m. direktorius M. Biržiška, tremiamas iš Vilniaus, paliko gimnaziją su 19 klasių ir 500 mokinių. Vėliau mokinių skaičius svyravo tarp 500—600.

Įsteigtoji gimnazija pradžioje vadinosi "Jono Basanavičiaus, Mykolo Biržiškos ir Povilo Gaidelionio Vilniaus lietuvių gimnazijos kurso pamokomis". Po kelių mėnesių ją perėmė savo žinion Vilniaus lietuvių švietimo draugija "Rytas" ir nuo 1916 m. vasario mėn. 16 d. ji buvo pavadinta "Ryto draugijos Vilniaus lietuvių gimnazija". Susikūrus lietuvių valdžiai Vilniuje, 1918 m. gale švietimo ministerijos įsakymu gimnazija perėjo Lietuvos vyriausybės žinion ir gavo "Pirmosios Vilniaus vyrų gimnazijos" vardą. Tuo metu buvo jau atskirai įsteigta, Onos Mašiotienės vadovaujama, mergaičių gimnazi-

Ilgametis Vytauto Didžiojo gimnazijos direkt. Marcelinas Šikšnys.

Vytauto Didžiojo lietuvių gimnazijos rūmai Vilniuje

ja, tačiau ji vėliau, lenkų spaudžiama, turėjo prisijungti prie pirmosios, Lietuvos vyriausybės iš Vilniaus pasitraukus, keletą kartų besikeičiant Vilniaus okupantams, gimnazija vėl perėmė "Ryto" draugija, ir ji išbuvo jos žinioje per visą lenkų okupacijos laikotarpį. Vilniaus gimnazija gavo Vytauto Didžiojo gimnazijos vardą 1921 m. rugpjūčio mėn. 22 d. gimnazijos pedagogų tarybos nutarimu ir tuo vardu išliko iki Lietuvos nepriklausomybės netekimo metų.

VDG-ja tenka garbė būti pirmąją Lietuvoje, o tuo pačiu ir visame pasaulyje, gimnazija, kurioje nuo pat jos įsteigimo visi mokslo dalykai buvo dėstomi lietuvių kalba. Mykolas Biržiška, pirmasis jos direktorius, savo "Dėl mūsų sostinės" prisiminimų I t. šitaip apie tai rašo: "Spalio 5 (18) d. prasidėjo pamokos šioje pirmutinėje lietuviškoje gimnazijoje, nes dar rugpjūčio 28 (rugsėjo 10 d.) Voroneže atidarytos lietuvių gimnazijose lietuvių kalba, kiek

aš žinau, tebuvo tik atskiras dalykas, ne mokyklos dėstymo kalba". Išikūrus Lietuvos valstybei, ir kitos lietuvių gimnazijos buvo pradėjo steigiamos, sekant Vilniaus gimnazijos pavyzdį ir programą.

Gimnazija pradžioje buvo kukliai įsikūrusi Basanavičiaus (tuomet vadinamoje Didžiosios Paulionės) gatvėje. 1918 m. Lietuvos vyriausybė jai perleido tinkamas gimnazijai rūmas Gedimino (buv. Sv. Jurgio) gatvėje, nr. 38. Lenkai, okupavę Vilnių, ne tik pareikalavo, kad gimnazija iš tų rūmų išsikraustytų, bet 1921 m. spalio mėn. 1 d. prievarta ją iš jų išmetė. Per keletą mėnesių gimnazija buvo prisiglaudusi žydų gimnazijoje, kur pamokos vykdavo popietinėmis valandomis ir vakarais — net trimis pamainomis! 1921 m. gruodžio mėn. gimnazija įsikūrė ne visai tinkamoje mokykla išnuomotoje patalpose Pilygo gatvėje, nr. 12, kur dėl klasių kambarių stokos viena mokinių dalis, jaunesnieji, mokėsi priešpie, o antra dalis popiet.

Janis Rainis

NULAUŽTOS PUŠYS

Vētra nulaužē aukštāsias pušis,
Pajūry sūleidūsiis savo šaknis, —
Draštai jos žveigē j toļ aplinkai,
Nei slēpēs, nei vētroje linko.

„Nulaužē mūs, vētra pikta, —
Bet mūsū kova su tavim nēbaigta,
Paskūtiniam atodūsy — toļū šaukimās
Sakoj kiekvienoj — kerstō troškimās!..”

Ir pušys ant jūras bangu
Iškilo stiebais virš lāvu,
Vēl stāto priē vētrā krūtīnē,
Vēl stōjā kovon zūtbūtinēn.

„Šēk ir putokj, piktoji jēga, —
Vis vien nēuzstosi mums kelio bangai!
Gall mūs daudziti, skēlti ir laužti —
Pasiēksimē toļ, kur saulē austa!”

TAIP NĒLIKS

Taip likti negali — ir neliks,
Jūs vēlti tikti, kad stovē išnyks,
Kad vandenys pakilē tuoļ mūrimis,
Kad viskas vēl senaip tekēti ims.

Nors ledas dar stiprūs ir spindj jīs,
Bet laisvēs ir gyybēs līgisi sirdis, —
Tāip likt negali ir neliks:
Čia viskas paslēks, naujāip jvyks.

Iš latvju kalbos vērtē K. K.

Janis Rainis (1865 - 1929), didysis latvju poetas ir dramaturgs, 19-to šimt. pabaigoje ir 20-to pradžioje, tautai besiveržiant į laisvę, lietuviams reikėk nemažiau kaip mums Maironis. 1965 metais buvo pasaulio latviai plačiai minėjo savo tautinio dainiaus 100 metų gimimo sukaktį.

Tai, be abejoj, trukdė ne tik mokinių, bet ypač mokytojų darbą. Tik nuo 1932 m., gimnazijai persikėlus į tinkamas patalpas "Ryto" draugijos įsigytose namuose (Dambrausko g., nr. 5), mokslas galėjo vykti, palyginti, normaliose sąlygose.

Vardai, kuriais gimnazija didžiuojasi

VDG-ja gali didžiuotis savo steigėjais bei mokytojais. Pirmuoju jos direktoriumi, kaip jau minėjau, buvo būsimasis Lietuvos universiteto rektorius profesorius Mykolas Biržiška, kuris jai sėkmingai vadovavo 7 metus, nežiūrint besikeičiančių Vilniaus okupantų įvairiausių trukdymų ir persekiojimų. 1922 m. sausio mėn. 20 d. lenkų valdžiai ji suėmus ir vasario mėn. 5 d. ištrėmus (kartu su kitais 32 veikėjais) į Nepriklausomą Lietuvą, gimnazijos vadovybę perėmė žinomas peda-

gogas, matematikos vadovėlių autorius, rašytojas (rašėsis Šiaulėniškio slapyvardžiu) — Marcelinas Šikšnys. Jis, visų mokinių ypatingai gerbiamas ir mylimas, ėjo direktoriaus ir matematikos mokytojo pareigas per ištisą eilę sunkių lenkų priespaudos metų iki Vilniaus gražinimo Lietuvai. M. Šikšnys, sulaukęs gilios senatvės — 91 metų amžiaus — tebegyvena ir dabar pavergtame Vilniuje. Lietuvos patriarchas daktaras Jonas Basanavičius yra buvęs kurį laiką VDG-jos gydytoju, moksleivių tautosakos kuopelės globėju, daugelio gimnazijos iškilnių garbės pirmininku. Dr. J. Basanavičius paliko gimnazijos auklėtinių širdyse ir atmintyje gilius, neišildomus pėdsakus. Gimnazijos mokytojais yra buvę ištisa eilė mūsų tautos garbingų vyrų, būsimųjų Nepriklausomos (Nukelta į 4 psl.)

NETIKĖTAS PASIŪLYMAS

Aloyzas Baronas

*) Dailininkas Pajuoda, vykdamas pas prekybininką ir Juliją, jautė mažą nerimą. Į mašiną įpylė benzino, jis jautė, kaip šis dvokia, ir Pajuoda tai erzina kaip ir mintis, kad buvo prapilta pro šalį ir už tai reikėjo mokėti. Pajuodai buvo įtartinas prekybininko balsas, kai šis kalbėjo telefonu, tačiau nieko nebuvo įtartina. Po to nuotyki, prekybininko sūnų vežant į mokyklą, praėjo daug laiko ir visa plaukė kaip seniau. Jis buvo šeimos draugas, ir abiem su Julija buvo gera. Ir dabar šis nujautimas netikras, ne, nieko nėra, kas būtų buvę blogiau, negu aną naktį grįžtant. Visa praėjo ir neatnešama. Pajuoda mąstė, kur jis kelsis, kai atvyks Vencianus žmona. Jis galėjo išsikelti ir anksčiau, nors buvo sunku surasti butą, kuriame būtų galima tapyti. Ir dabar jau atėjo laikas surast, ir atrodė, kad įmanoma. Visa tai Pajuodą nervino, tačiau šį kartą buvo kažkas kitas, kas drumstė jo nuotaiką, ir jis kankinosi, negalėdamas tos priežasties surasti. Pajuoda galvojo: jis grįžo į rytą, ką buvo veikęs, apsvarstė visus pokalbius, bet nerado nieko, ką būtų padaręs blogo, pagaliau nutarė, kad tai todėl, jog tirpsta sniegas, kad nebelieka jame pėdų.

*) Ištrauka iš naujo Aloyzo Barono romano "Vidurnaktis", kurį leidžia "Nida".

Vėl pavasaris, sprogsta katiniukai, ir vėl niekas nepasikeis.

Pajuoda galvoja apie gyvenimą ir apie žmogų, kuris apnarpliojamas smulkmenom kaip voratinkliais ir kankinasi, šlykščiai zirzdamas kaip musė. Skuba ir bėga, ir kas gi yra prasmė? Skubi, veržiesi kaip mašina ir išiesi. O žmogus kas? Tik blykstelėjimas, tik reklamos liepsna, imituojanti bokšte žvaigždę, tarp žemės purvo ir beribio juosvo dangaus.

Kai išlipa prie Julijos namų, Pajuoda užmiršta biau rūpintis, jis truputį jaudinasi dėl pacio atvykimo ir minties, kad sutiks ją, o visa kita nebesvarbu. Minutė susitikimo, kaip šv. Jono vabalėlis džiaugsmingom blykstelėjimo, mintis užvaldo Pajuodą, jis spaudžia skambutį ir beveik nustemba, kai duris atidaro Julijos vyras ir taria:

— Labai malonu, kad atvykot. Drėgnokas oras.

— Tai nieko. Malonus, pavasarį žadaš, — atsako Pajuoda, žengia į saloną ir džiaugiasi, pamatęs Juliją sofoje, grakščia ir šviežiais skruostais. Jos akysės jis matė beato-dairinė meilę, ir jos švietė tokiu ilgesiu ir atsidavimu, kad Pajuodą nukrėtė švelnus siaubas. Jis pasisveikino ir, kai atsisėdo, truputį nurimo. Vyras atėjęs padėjo cigarų dėžę, ramiai atnešė skotiškos degtinės ir stiklus.

Pajuoda jautėsi blogiau negu visada. Jis net nesuprato, kodėl visa vyksta taip ramiai dirbtinai. Pajuoda jaučia šaltį. Net ir Julijos toks žavumas jam dabar įtartinas. Po anos nakties jis jautėsi nesaugiai, bet visai tai jau buvo seniai, sunkiai benatomas, lyg už plonos meginčių sienos, tačiau visą puikiai tebejauciama su visu pasikartojimo geismu.

— Gera degtinė, galvos nėskauda, — kalba Pajuoda.

— Jeigu žmonėms galvās tiek teskaudėtų nuo kitų dalykų, kiek nuo degtinės, žemė būtų rojus. Žmogus nenori — negeria, o gyvenimą vis tiek turi priimti su visais dūriais, — pasako krautuvininkas, ir Pajuodai atrodo, kad šis sakinys nūoširdus.

— Kartais geri degtinė, ir nėskauda, — sako Julija, šypsosi, žiba akys ir dega plonos pirštus cigarete.

— Narkotikų reikia visai žemei, kažkokių bendresnių negu alkoholis, kaip teigia ateinąs pas mano bendragyventoją toks Baireika.

Vyras rūko cigarus, Julija cigaretes, didelis salonas pilnas dūmų, jie smilko ant sienos paveikslus ir ant spintelės stovintį sūnaus didelį portretą.

— Visi naudoja kokius nors narkotikus, ir cigarete yra jų paprasčiausias, — vėl sako Pajuoda.

— Bet gyvenimas realus. Aš kaip biznieriūs nepripažįstu to, visur reikiamo realumo, neaptemdyto proto. Taigi tam aš ir pasikviečiau dailininką, kad galėčiau visa aptarti. Rimtai ir biznieriškai.

Pajuoda užkaista. Jis nūgeria stiprų gurkšnį degtinės ir, stiklą statydamas atgal, pamato, kaip Julija lyg mirtkeltia.

— Taigi, žinau seniai, kad taip padraugaujat su mano žmona. Aš pats kaltas, kad taip vis leidau. Nenoriu jokių aiškinimų. Žinau, kaip buvo, ir tada, kai vežėt mokyklon sūnų. Nekaltinu, juk pagaliau aš pats išsiučiau, tačiau aš noriu būti logiškas, aš žinau, kad praradęs boksininkas meisterystę, kartais ją susigrąžina, bet moters nesusigrąžino niekas, jeigu ji tavęs kartą pradėjo neapkęst, arba kitą mylėti. Taigi, aš nenoriu jokių scenų, aš ramiai, taip kaip

biznieriūs, patariu jus, dailininkė: pasiimkite mano žmogą.

Pajuodai susiūbavo dangus. Jis sekundę užsimerkė, o kitą sekundę jis matė viltiną prasišėpusį Julijos veidą. Ji mylėjo ir neabejojo jo pasirinkimu. Tačiau jeigu šis ramus, minkštai pirštais belaišką storą cigarą senyvas, aptukęs solidus ponas būtų išsitraukęs pistoletą ir šovęs, Pajuoda nebūtų išsigandęs. Per Pajuodos akis perbėgo visa, kas dabar jį ištiktų, jei jis dabar susidėtų su šia ponija. Jis būtų išstumtas iš kai kurios visuomenės, jį prislėgtų nuolatinio uždario rūpesčiai. Ne, tai yra kažkas baisaus, ir Pajuoda, lyg pagautas vagiant, lyg atsidūręs prieš žmogų, kurį jis dabar automatiškai sužeidė, lyg akivaizdoje teisėjo, smerkiančio visam gyvenimui kalėjiman, sako paskubomis:

— Bet gi tai visa pagaliau netiesa.

— Kas netiesa? — papsi ramiai cigarą biznieriūs, — kas netiesa? Juk kad mano žmogą mylit, tiesa, o kad aš ją jums tikiu be teismų perleidžiu, nėra provokacija.

Pajuoda sekundę sėdėjo lyg medis ore, iš po kurio šaknų sproginimas išmetė žemę, ir paskui tarė:

— Bet aš nenoriu jums atimti jūsų žmonos.

— Ne, neatimti. Tik patogiai susitvarkyti. Juk jau ją atėmėte, — krautuvininkas buvo ramus. Tokiam žmogui galima pavesti aukso kasyklas.

— Ji man tik patinka, bet apie bendrą gyvenimą mes nekalbėjom, — Pajuoda atgauna pusiausvyrą.

— Sakei, kad myli, sakei, kad negali be manęs gyventi, — staiga užsiliepsnoja Julija: tokia bešiusukiojančio vagies laikyšana ją užgavo, ji pasijuto išgėdinta viešai vyro akyse.

VYTAUTO DIDŽIOJO GIMNAZIJOS PENKIASDEŠIMTMETIS

(Atkelta iš 3 psl.)

Lietuvos aukštųjų pareigūnų, mokslininkų, menininkų, tarp jų: pirmasis Lietuvos prezidentas Antanas Smetona, Lietuvos prezidentas Aleksandras Stulginskis, arkivyskupas Mečislovas Reičys, prof. A. Janulaitis, Lietuvos Banko direktorius P. Grajauskas, prof. Vaclovas ir prof. Viktoras Biržiškos, dailininkai A. Varnas ir A. Žmuidzinaičius ir kit. Daug pirmųjų gimnazijos mokytojų po kelerių metų patys pasitraukė ar buvo priversti pasitraukti į Nepriklausomą Lietuvą, bet jų vieton stojo kiti, kaip dr. D. Alseika, kun. K. Čibiras, K. Stašys, kalbininkas dr. J. Šlapelis, B. Untulis, kun. V. Zajančauskas ir kiti, kurie nepabūgę sunkių gyvenimo bei darbo sąlygų, įsitvirtino pavergtoje sostinėje ir per visą lenkų okupacijos metų istoriją Lietuvos švietimo srityje ne tik kaip jaunosios kartos mokytojai bei auklėtojai, bet ir kaip lietuviško visuomeninio, kultūrinio bei tautinio darbo šilai Vilniaus krašte.

Vadovėliai ir dėstomi dalykai

Pirmai lietuviškai gimnazijai labai trūko lietuvių kalba vadovėlių, tad pradžioje teko verstis konspektais ar vertimais iš svetimų kalbų. Imta skubiai ruošti ir spausdinti lietuviškus mokslo vadovėlius, tai buvo būtinas ir neatidėliotinas darbas, kurio energingai ėmėsi gimnazijos mokytojai ir kiti Vilniuje gyvenę švietimo darbuotojai. Jau 1915 m. buvo įsteigta prie Lietuvos mokslo draugijos vadovėlių leisti komisija, kuri per pirmuosius 3 metus, nežiūrind karą, išleido net 23 mokslo vadovėlius. Tuos ir dar vėliau išleistus VDG-jos mokytojų paruošius vadovėlius (pvz. kun. K. Čibiro tikybės, K. Kepalo lotynų kalbos, M. Stankevičiaus gamtos, K. Šakenio fizikos, M. Šikšnio matematikos, B. Untulio istorijos, kun. V. Zajančausko lietuvių literatūros, St. Matjošaičio lietuvių kalbos pradžiamokslus ir t. t.) vartojo ne tik okupuoto Vilniaus krašto lietuvių mokyklos ir abi gimnazijos (antroji vėliau buvo įsteigta švenčionyse), bet ir per ištisą eilę metų Nepriklausomos Lietuvos gimnazijos.

VDG-ja visą laiką buvo koe-dukacinio tipo, skirta berniukams ir mergaitėms, net taryk, kai šalia jos kurį laiką veikė lietuviška mergaičių gimnazija Vilniuje. Gimnazijos programa iki 1923/24 mokslo metų buvo dvilypė — klasikinė ir realinė (galima buvo pasirinkti lotynų ir graikų arba prancūzų k.), o

nuo 1923/24 mokslo metų tapo humanitarinio tipo (su privaloma lotynų k. ir viena naujųjų — vokiečių k.). Per 19 lenkų valdymo metų VDG-jos mokiniai teko atiduoti okupantams sunkią duoklę — šalia normalios mokslo programos ir pilno lietuvių kalbos, literatūros, istorijos bei geografijos kurso, reikėjo mokytis lenkų kalbos, literatūros, istorijos, geografijos ir Lenkijos valstybės santvarkos mokslo. Siems dalykams dėstyti gimnazijos vadovybė buvo priversta samdyti lenkus mokytojus, kurie dažniausiai buvo nepalankiai nusistatę lietuvių atžvilgiu, o kai kurie, kaip vėliau paaiškėjo, net turėjo ryšių su lenkų saugumo policija.

Vėliau kai kurie VDG-jos absolventai, norėdami nusikratyti taisyklais mokytojais, studijavo Vilniaus universitete polonistiką, tačiau lietuviams, net ir įsigijusiems reikalingas kvalifikacijas, lenkų švietimo vadovybė dažniausiai neleisdavo dėstyti polonistinių dalykų lietuvių gimnazijoje. Mat, šalia diplomo, dar reikėdavo gauti vadinamą „ištikimybės“ pažymėjimą, kurio lietuviams, pasiryžę ištumti iš VDG-jos lenkus mokytojus, aišku, negaudavo.

VDG-jos abiturientų, kad ir išėjusių priverstinę polonistikos programą, brandos atestatai pradžioje nebuvo lenkų švietimo ministerijos pripažįstami, tad absolventai tegalėdavo stoti ir Vilniaus ar Lenkijos universitetuose tik laisvais klausytojais. Nuo 1925 m. lenkų švietimo vadovybė ėmė skirti savo komisiją, kuri dalyvaudavo VDG-jos baigiamuosiuose egzaminuose, ir tais metais, berods, šeši pirmieji laimingieji abiturientai, perėję griežtų egzaminatorių paruoštą skaitmenį, įsigijo brandos atestatus, duodančius jiems teisę stoti į bet kurį Lenkijos universitetą tikraisiais studentais. Nuo tada lietuvių studentų skaičius ėmė didėti, ir jie tuoj pat įsisteigė veiklą Vilniaus lietuvių studentų sąjungą.

Moksleivių veikla

VDG-jos mokiniai buvo susiorganizavę į įvairias kuopeles, kuriose lavinosi juos dominančiose srityse. Nuo 1919 m. įsisteigusioje, dainavimo, mokytojo Krutulio vadovaujamoje „Mildos“ dailės mėgėjų kuopelėje spietėsi atskirose sekcijose muzikos, dainavimo, piešimo, literatūros, dramos ir sporto entuziastai. Lietuvių kalbos mokytojai, kaip kalbininkas dr. J. Šlapelis, skatino mokinius rinkti atostogų metu lietuviškąją tautosaką ir kalbinę medžiagą.

Vytauto Didžiojo gimnazijos Vilniuje mokytojai 1923 metais.

Pirmoji eilė iš kairės į dešinę: P. Gaidelionis, O. Zebrauskaitė, V. Kairiūkštis; antroji eilė: dr. J. Šlapelis, dr. D. Alseika, O. Kairiūkštienė-Rakštienė, E. Lanio, dr. J. Basanavičius, direktorius M. Šikšnys, A. Sudulkiene, kun. J. Šepetytis, K. Stašys; stovi: kun. K. Čibiras, kun. V. Zajančauskas, St. Kairiūkštis, St. Landsbergaitė, V. Budrevičius, B. Untulis, B. Bucevičius, P. Karazija, K. Aleksa, S. Matjošaitis, A. Krutulis, K. Šepetienė, V. Sakavičius.

Iš VDG-jos moksleivių Vilniuje Petras Jurgėla - Jurgelėvičius 1918 m. lapkričio mėn. 1 d. įsteigė pirmąją lietuvių skautų skiltį Lietuvos teritorijoje. Vėliau Vilniaus skautai, kad ir atskirti nuo Nepriklausomos Lietuvos, energingo Prano Žižmaro vadovaujami, pasižymėjo savo jėgomis, entuziazmu ir išverminga lietuviška veikla pavergtame Vilniaus krašte. Vienas iš drąsių ir atmintinų jų žygių buvo 1923 m. iškėlimas Lietuvos trispalvės Gedimino bokšte naktį prieš Lietuvos Nepriklausomybę. Tik po kelių valandų dienos šviesios lenkų ugniesiems pavyko ją nuplėšti.

VDG-jos auklėtojai skatino savo auklėtinius lavintis įvairiose srityse, siekti aukšto mokslo, mokė tautinio darbo bei atsparumo, o pats gyvenimas, kuriame tekdavo nuolat susidurti su okupantų priešpajūda, brandino sąmoningus lietuvius, būsimus visuomenės veikėjus, ryžtingus kovotojus dėl savo tautos laisvės ir gerovės.

Pirmoji lietuviška gimnazija gimė, augo ir sulaukė pusės šimto metų vergovėje. Savo valstybės globa ji besidžiaugė tik du trumpus šviesius akimirksnius — 1918 ir 1939—40 metais.

Tai tik dalelė kietos tikrovės

Anksčiau aprašytas VDG-jos vargingas kelias tai tik dalelė kietos gyvenimo tikrovės ir brutalių pavergėjų priespaudos, kurią turėjo atlaikyti jos mokytojai bei auklėtiniai. Ne vienas gimnazijos mokytojas bei vyr. klasių mokinys, neišskiriant jos pirmojo direktoriaus Mykolo Biržiškos, yra buvę tardomi, suimami, kalinami, jų butuose daromos kratos. Mokiniai — apmėtomai gatvėse akmenimis, Vėlinių dieną, giedant Lietuvos himną prie žuvusių dėl Lietuvos nepriklausomybės kapų, išvaikomi, areštuojami. Nenuostabu tad, kad tiek daug vyresniųjų mokinių bei mokytojų buvo

priversti trauktis į Nepriklausomą Lietuvą, kiti jų, kaip ir pats Mykolas Biržiška, buvo lenkų prievarta ištremti. Jau nuoliai, sulaukę atitinkamo amžiaus, vengdami lenkų karinės prievolės, taip pat pereinavo Nepriklausomai Lietuvon, ypač kad jie neturėjo privilegijos baigti gimnaziją (kaip kad lenkų gimnazijų mokiniai), atidedant karinę prievolę iki brandos atestato gavimo.

Šio straipsnio ribose tegalėjau paliesti tik VDG-jos 50-mečio pirmąją pusę, iki bolševikams užimant Lietuvą. VDG-jos kryžiais keliai, netekus Lietuvai nepriklausomybės, tikiu, bus aprašyti tu, kurie juos išgyveno. Jie, kada nors patekę į laisvę, atskleis mums plačiau skaudžią bolševikinę tikrovę.

VDG-ja suvaidino didelį vaidmenį ne tik lenkų okupuotame Vilniaus krašte, bet ir visoje Lietuvoje. VDG-jos abiturientai siekė aukšto mokslo, vieni jų grįžo į savo numylėtą gimnaziją, kaip diplomuoti mokytojai, kiti įsikūrė, kaip gydytojai, advokatai, agronomai, inžinieriai ir t. t. Iš jų tarpo kilo menininkų, literatų, žurnalistų, kompozitorių (pvz. J. Sinius), rašytojų. Be VDG-jos Vilniaus lietuvių kultūrinis bei tautinis vei-

kimas tiesiog būtų buvęs neįmanomas.

Ši diena ir tikėjimas ateitimi

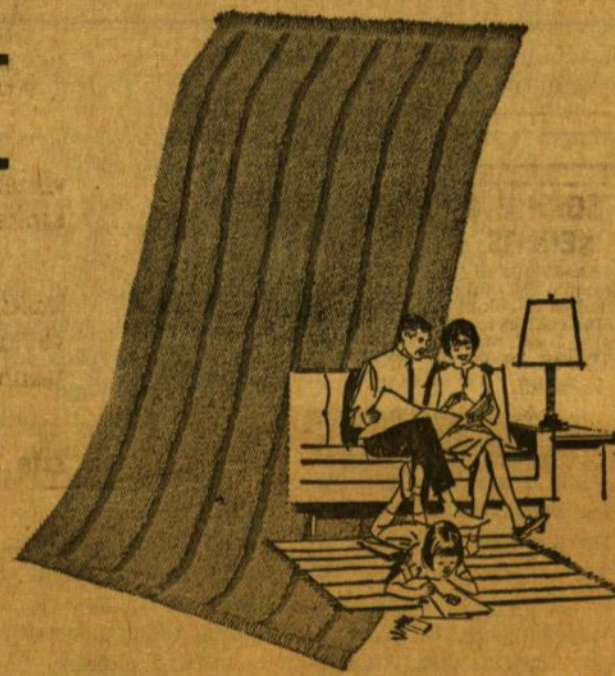
Šiandien VDG-jos absolventai, pasklidę plačiame pasaulyje dirba įvairiose gyvenimo srityse: vieni jų, laisvuose kraštuose įsijungę į mūsų tautos laisvinimo kovą ir dirba lietuviškojo gyvenimo baruose, kiti — likę pavergtoje Lietuvoje, kad ir labai varžomi, tęsia savo darbą, dalis jų mirė, žuvo — kaip savanoriai, kovoje dėl Lietuvos atstatymo, kaip kankiniai, partizanai, vergų stovyklų aukos.

VDG-jos steigėjų bei mokytojų maža beliko gyvųjų tarpe. Mirusiųjų ir žuvusiųjų šviesiai atminčiai — gili pagarba! Gyviems garbingiems veteranams — nuosirdi padėka už jų sunkų, bet tikrai vaisingą darbą!

Pirmoji lietuviška gimnazija, kad ir pavergėjų išprievartauta, kad ir netekusi Vytauto Didžiojo gimnazijos vardo, tebeveikia Vilniuje. Tikime, kad nežūrint rusų - okupantų pastangų, ji tebeaugina taurius, nuosirdžius lietuvius, būsimus kovotojus dėl Lietuvos laisvės.

Platinkite "Draugą"

KILIMĖLIS- TAUPLYTOJAMS DO- VA- NA

Gausite šį puikų kilimėlį dovanų, kai District Savings bendrovė atidarysite \$200.00 ar didesnę sąskaitą, arba prie dabar ten laikomos sąskaitos pridėsite šią sumą. Kilimėlis austas iš medvilnės (80%) ir dirbtinio šilko (20%), nugarėlėje turi neslystantį ir saugų žiupanj. Tinka koridoriams, gyvenamiesiems arba bet kuriam kambariui. 27 x 48 colių kilimėlį galima pasirinkti šių ryškių spalvų: tamsiai žalsvas, auksinis ir ruzavas. Tik vienas kilimėlis šeimai. Prašome nesūsti reikalavimų paštu, nes negalime patenkinti. Dovanų dalinimas prasidės gruodžio 23 d. ir pasibaigs sausio 25 d.

DISTRICT SAVINGS
\$430 South Halsted • Chicago • Phone 254-0104
Assets over \$28,000,000.00 • A.J. Aukers, PRESIDENT

Linksmų Šv. Kalėdų Švenčių proga,

sveikina savo parapijiečius, draugijas, veikėjus, profesionalus bei biznierių, linkėdamas visiems geriausio pasisekimo ir Dievo palaimos.

KUN. ST. JONELIS
SV. BALTRAMEJAUS PARAPIJOS
KLEBONAS, WAUKEGAN, ILL.

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI)

Sav. DAN LIUTIKAS
NAUJŲ PARDAVIMAS • VARTOJAMŲ TAIŠYMAS • GREITAS patarnavimas • GARANTIJA • KREDITAS
2412 WEST 71ST ST. CHICAGO, ILL. 60629. TEL.: 471-2446

PLANINGAS TAUPYMAS

moka gerus dividendus
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokamvisas pašto persiuntimo išlaidas.

4 1/2%

Dabartinis dividendas išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Chartered and Supervised by the United States Government
2312 W. CERMACK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone Virginia 7-7747 John J. Kazanovich, Pres.
AUTOMOBILIAMS VIETA GRETA MŪSŲ ĮSTANGOS

"PALANGA" RESTAURANT

6918 So. Western Ave. - GR 6-9758
JADVYGA ir - JUOZAS BARTKUS, Savininkai

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
DECEMBER — GRUODZIO 29, 30, 31 D. D.

MONNET THREE STAR COGNAC	Fifth \$5.29
STOCK 10 YEAR OLD V.S.O.P. IMPORTED BRANDY	Fifth \$3.98
COEUR DE FRANCE GRANDE Fine Champagne Cognac	Fifth \$4.29
GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P.	Fifth \$4.89
BUTON IMPORTED VERMOUTH Dry or Sweet Large Bottle	\$1.00
CANADA HOUSE IMPORTED CANADIAN WHISKEY	Fifth \$3.39
MONASTERY (KRUPNIK) HONEY PUNCH	Fifth \$2.98
MATHEUS MULLER EXTRA IMPORTED German Sparkling Wine	Fifth \$3.89
PIPER HEIDSIECK or MUMMS N. V. Imported French Champagne	Fifth \$4.49
MICHELOB BEER	
BUDWEISER'S FINEST BEER Case of 24-12 oz. Bottles	Case \$7.49

Vytauto Didžiojo gimnazijos Vilniuje 1924 metų laidos abiturientai ir mokytojai

Iš kairės į dešinę priekyje: M. Čenytė (mirusi), A. Grauzinytė (mirusi Sibire), E. Valtėrytė. Sėdi mokytojai: kun. J. Skruodys (miręs), E. Lanio (mirusi), dr. J. Basanavičius, direktorius M. Šikšnys, K. Stašys (miręs Sibire), E. Valavičiūtė-Špokienė, P. Isenflau (miręs). Vidury stovi: mokytojai — V. Sakavičius (miręs), St. Kairiūkštis (miręs Sibire), P. Gaidelionis (miręs), abiturientai — V. Rygertas, J. Jazukevičiūtė, M. Gražytė, R. Mackonis, E. Vileišytė, L. Šlapelytė, E. Vaivadaitė, St. Ščesnuolevičius, E. Čibiraitė, mokytojai — kun. K. Čibiras (miręs), A. Krutulis, B. Untulis. Paskutinėj eilėj: S. Aleksandraičius (miręs Sibire), A. Stankevičius, A. Horodničius, Vl. Kraujelis, A. Jacys.

Remkite tuos, kurie skelbiasi dienr. Draugė.

METŲ DERLIŲ SEIKĖJANT

(Atkelta iš 1 psl.)
Immerselbe atsijaunina"); Antanas Vaičiulaitis "Noon at a Country Inn" (novelių rinkinys "Vidudienis kaimo smuklėje"); Aloyzas Baronas "Footbridges and Abysses" (romanas "Lieptai ir bedugnės"), Mykolas Vaitkus "The Deluge" (romanas "Tvanas").

Netrūko mūsų literatūros vertimų ir periodinėje amerikiečių spaudoje. "Literary Review" žurnalas baltiečių (labiausiai lietuvių) literatūrai paskyrė visą numerį, o "Short Story" (The Global Fiction Magazine) puslapiuose buvo atspausdinta Antano Tulio ir Juozo Grušo novelių vertimai.

Tačiau rūpesčio kėlė mažiesiems skaitytojams ir jaunimui tinkamų knygų trūkumas. Tik metų pabaigoje išleisti D. Čibo pasaka "Žaizaras" ir Vandos Frankienės "Vaidinimai" toli gražu spragos neužkūša.

Pasigendant literatūros metraščių, situaciją gerokai pataisė Nidos leidykla, išleisdama "Pirmąją Pradalę" ir žadėdama šią tradiciją tęsti kasmet.

Greta grožinės literatūros leidinių rikiuojasi visa eilė taip gi ne vienu atveju gana reikšmingų knygų. Lietuvių Enciklopedijos leidykla, išleisdama šiais metais XXXII ir XXXIII Enciklopedijos tomus, visai priartėjo prie savo didžiojo užmojo pabaigos. Ta pati leidykla 1965 metais mums dovanuoja ir Br. Kviklio monumentalų "Mūsų Lietuvos" jau antrąjį tomą, o Kultūros fondas užbaigė taipgi amžinai išliekantį savo darbą, išleisdama Vaclovo Biržiškos "Aleksandryno" trečiąjį (paskutinį) tomą. Knygų vardų sąrašą toliau tęsiant, reikėtų suminėti ir daugiau istorinės, politinės ar kitokios reikšmės turinčių leidinių: V. Vardžio redaguotąjį (tegu ir kritikos susilaukusį) kolektyvinį darbą "Lithuania under the Soviets"; Ign. Končiaus "Žemaičių kryžiai ir koplytėlės"; J. Variako "Karaliaus Mindaugo pulkas"; P. Orintaitės "Ką laumės lėmė"; kolektyvinis leidinys, liečias Saulių sąjungos istoriją ir dabartinę veiklą "Nepriklausomai Lietuvai" ir kit.

Lietuviškojo teatro scenos didesnė ir mažesnė kolonijose taipgi tuščios nebuvo. Tiesa, tokio ambicingo ir šviežio spektaklio kaip 1964 m. Chicago scenoje pastatyti Doneičio "Metal", šiemet teko pasigesti. Tačiau New Yorke inscenizuotos Vinco Krėvės raštų ištraukos liudijo taipgi užmojo didumą, o ir ne vienu atveju pasiektą rezultato vertę. Scenos darbuotojų Chicago pastatytoji K. Jurašiuo "Eglės žalčių karalienės" pasaka buvo akivaizdus faktas, kad neatkūrinai parengtiems spektakliams publikos dar toli gražu netrūksta. Jos netrūko ir "Antrajam kaimui", nors patys antrakaimiečiai spaudos jau buvo raginami ateityje labiau pasitempti.

Pradėtąją tradiciją Chicagoje tęsė ir, taip vadinamas, Mažasis teatras, šiemet pastatydama labiau avangardinius prancūzų vienaveiksnius. Įvairių kolonijų scenose dar buvo spektakliais paversti Anatolijaus Kairo, Jurgio Gliaudos, Vytauto Alanto ir kit. mūsų rašytojų daugumoj linksmo pobūdžio veikalai. Teatro skiltyje taipgi tęktų suminėti rašytojo penkiasdešimtmečio proga Chicago scenos darbuotojų inscenizuotas M. Katilščio romano "Miškais ateina ruduo" epizodus ir Birutės Pūkelevičiūtės tiesiog pionieriškąjį spalvotą lietuvišką filmą "Aukso žąsis".

Įvairių visuomeninių bei kultūrinių mūsų organizacijų

veiklos rėmuose tai vienur, tai kitur taipgi blykstelėjo sceninės šviesos. Visa tai liudija gyvas ir nesustingusias teatrinės mūsų pastangas, kurioms gal tik trūko tampsrenio susikonsolidavimo ir kietesnės kantrybės kuriam nors tikrai monumentaliam pastatymui.

Muzikinėje 1965 metų raidoje visu pobūdžiu ir visa apimtimi reikšmingiausias įvykis buvo žuvusiems partizanams pagerbti koncertas Chicagoje, kur išpildyta Verdi "Requiem" ir Bruno Markaičio, SJ, kantata "Vilniaus varpai". Tai buvo iš viso bene pirmas mūsų toks faktas, kad chorinio, vokalinio ir simfoninio koncerto klausėsi 5,030 žmonių. Šviežias ir naujas dalykas buvo ir Chicagoje koncertiniai Alg. Šimkaus įkūnytas Maironio "Čiūskas". Gi Dariaus Lapinsko kūrinių koncertai New Yorke ir Chicagoje reiškė mūsų muzikinio intereso nesustingimą bei jo kūrybingą pratęsimą jaunojoje lietuvių muzikų kartoje. Įsidėmėtinas ir K. V. Banaičio kūrinių koncertas New Yorke, kuriam net bilietų pritrūko. O Chicagoje buvo maloni atgaila čia įsikūrusio Lietuvių styginio kvarteto šiltai sutikti pasirodymai įvairiose programose.

Norėdami pateikti detalesnę apžvalgą, turėtume čia dar suminėti apšėliai mūsų stipriųjų vokalistų bei instrumentalistų, muzikų ir dirigentų, besireiškusių ne tik lietuviškoje bendruomenėje, bet ir už jos ribų. Pagarbos verti ir daugelis mūsų kolonijų chorų bei ansamblių, nepavargstančių išties dešimtmečiais. O kur dar visa eilė išleistųjų puikių plokštelių, kurių tarpe J. Vaznelio, A. Stempuzienės - D. Lapinsko ir kit. Visa tai sako, kad mes be muzikos (o gal ir muzika be mūsų?) jau neapsieiname.

Dailės sektoriuje meno parodų skaičius ir 1965 metais nesumažėjo. Atvirkščiai, gal net padidėjo, kai jų rengimu užsikrėtė ne vien tik Chicago, bet ir kitos didesnės bei mažesnės lietuvių kolonijos. Daugiausia reikišė pavieniai dailininkai, suruošdami savo kūrybos individualias parodas. Reikia pasakyti, kad visuomenė nebuvo joms akla. Parodose nupirkta apšėliai darbų, taip kad dabar jau dažname švietesnio lietuvių bute gali rasti originalių mūsų dailininkų paveikslų.

Amerikos Europos ir Austrijos žemynuos pačių lietuvių ir kitataučių galerijose tik per 1965 metus buvo surengtos šių mūsų dailininkų parodos: Murino, Žumbakienės, Tamoičiū, Kasiulio, Zoromskio, Paukštienės, Misiūnaitės, Dargio, Mončio, Jurkaus, Viešio, Urbono, Zapkaus, Rato, Salkausko, Petravičiaus, Igno, Virkau, Dzegoraičio, Janušo, P. Gailliaus, Lapės, Pautieniaus, Bagdono, Petrikonio, Galdiko, Mikšio, Kelečiaus, Rimšos ir kit. Kūrybingai lietuvių ir amerikiečių galerijose reikišė ir mūsų nuotraukos menininkas Alg. Kezys, SJ.

Aplamai dėmesio kultūrinėms apraiškoms ir kūrybai mūsų visuomenėje ir šiais metais netrūko kiekviena pasitaikiusia proga. O tokių šviesių reikišinių galėtume čia užreģistruoti visą eilę. Sakysime, Kultūros klubo suorganizuota lietuvių poezijos diena Bostone, išradingas "Lietuvių beletistikos antologijos" antrosios dalies pristatymas Chicagoje, literatūros vakaras J. Kaupui ir A. Mackui atminti New Yorke, J. Kaupo minėjimas Detroite, Vytauto Mačernio mir-

ties dvidešimtmečio minėjimas New Yorke, Čiurlionio minėjimas, akademijs - koncertas bei bibliografinė paroda Chicagoje, dėmesys literatūrai ir muzikai ateitininkų kongrese Toronte, nuolatinis kūrybinio aspekto nagrinėjamosiomis temomis, dalės parodomis bei literatūros vakarais akcentavimas ateitininkų, santariečių ir kit. stovyklose.

Žinoma, klystume, jei tvirtintume, kad 1965 metais visos mūsų kultūrinis gyvenimas riedėjo lyg sviestu pateptas. Kaip visada, taip ir praėjusiais metais, pasitaikė ir liūdnėsių reikišinių. Sakysime, vis neįstengėme išleisti jau kuris laikas žadamos Doneičio, Baranausko, gal net ir Maironio kūrybos plokštelių, taip labai reikalingos mūsų namams ir mūsų mokykloms. Gerų aktorijų plokštelei įskaityti, atrodė, juk turime ne vieną. Niekas nesirūpino palikti plokštelėse ir mūsų rašytojų autentiško balso. Kai pačių rašytojų įskaitytos plokštelės šiuo metu kitose tautose yra jau visai nediskutuojama būtinybė, mes vis dar čia liekame tikri beraščiai. Knygų pirkimu visuomenė taipgi negalėtų girtis. Lietuvių rašytojų draugijos valdyba, ir Lietuvių fondai paskyrus \$500.00 už geriausią 1964 metų knygą, nesuorganizavo nei knygos atrinkti jury komisijos, nei pačios premijos įteikimo, tuo sulaužydama kasmetinę šios premijos paskyrimo tradiciją. Chicagoje nebuvo suorganizuota jau eilė metų tradicija virtuos lietuvių jaunųjų dailininkų parodos.

Tebūna tad ir šių liūdnėsių faktų suminėjimas įsidėmėtinas, bet priimamas ne kaip kaltinimas kam nors, o tik kaip sugestija atkreipti į tai rankas ir širdį ateinančiuose metuose.

k. pr.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

SOPHIE BARGUS RADIO SEIMOS PROGRAMOS

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10 iki 11 val. ryto. Šeštadienis ir sekmadienis nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto. Vakarus pirmadienis 7 val. vak.
VISO PROGRAMOS IS WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg. FM
Telef. HEMlock 4-2413
7159 South Maplewood Avenue,
Chicago, Illinois 60629

MOVING

J. NAUJOKAITIS

Ilgų metų patyrimas
Apraustas perkraustymas
WA 5-9209 Chicago, Ill.

10%, 20%, 30% pigiau mokėsite už apraustą nuo ugnies ir automobilio pas

FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street,
Chicago, Illinois 60642
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

BANGA

TV - Radio - Stereo
Pardavimas ir taisymas
2740 W. 63rd Street
Tel. - 434-0421
P. Rudėnas - K. Simulis

TEMPERA YRA PUKI TAPYBOS PRIEMONĖ

"Draugo" gruodžio 14 dienos numeryje tilpo gerb. J. Pr. Straipsnis, kuriame savais žodžiais buvo padaryta mano — Menininkų klubo suruoštame Čiurlionio minėjime Chicagoje — pasakoto žodžio santrauka. Žinodamas labai gerai, kaip sunku yra parašyti tokią santrauką, norėčiau ištaisyti tikrai vieną gerb. J. Pr. padarytą netikslumą, būtent, kad aš esu tvirtinęs, jog "Čiurlionis neįstengė nusipirkti geresnių dažų, tapė tempera". Tokio dalyko aš negalėjau joku būdu pasakyti, ir štai kodėl: — Tempera yra viena tobuliausių techninių priemonių. Iki 15-tosimtmečio tempera buvo net dominuojanti technika tapybos mene; grynoji aliejinė tapyba, kaip žinoma, prasidėjo tik Re-

nesanso antroje pusėje. Tokie dideli dailininkai kaip Fra Beato Angelico, Sandro Botticelli, Domenico Ghirlandajo, Andrea Mantegna ir daugelis kitų dirbo kaip tik tempera dažais. Tempera buvo kultivuojama ir antikiniame pasaulyje: tempera nutapyti paveikslai iš Romos ir Egipto laikų yra išsilaikę ligi šiol puikiausiame stovyje. Neįstengdamas profesinio pasiruošimo, pirkinėdamas blogus dažus, neįstengdamas jais teisingai pasinaudoti bei nemokėdamas jų tinkamai sumaišyti ir vartodamas netikusį temperai popierių, Čiurlionis sukūrė paveikslus, kurie negalėjo gerai išsilaikyti. — Taigi kaltas čia pats Čiurlionis, bet joku būdu ne tempera kaip tokia.

Aleksis Rannit

DEKORAVIMAS
IŠ VIDAUS IR IŠ LAUKO
Kilimai ir apmušti baldai valomi.
J. RUDIS Tel. CLiffside 4-1050

MOVING
R. SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna aprauda
2047 W. 67 PL. WA 5-8063

Stirbis Fuel Oils
Allejus virtuvei ir krosnims.
"Geresnė ir pigesnė alyva"
Tel. HEMlock 4-6264
PETER STIRBIS
6741 So. Maplewood Ave
Chicago, Ill. 60629

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANCKUS, Sav.
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos
Tune-ups ir Motorų remontas
5759 So. Western Avenue
Kampas 58th Street
Telefonas PRospect 8-9533

TELEVIZIJAS:
paprastas ir spalvotas nebrangiai taisyti. Už patarnavimą vietoj \$3; už dirbtuvės darbą \$10 ir dalyv. Pasiteiraukite apie naujas.

J. MIGLINAS
2549 W. 69 St., II auk., PR 6-1063

MOVING
Apraustas perkraustymas
įvairių atstumų.
A. VILIMAS
3415 S. Lituanica Ave.
Tel. FRontier 6-1882

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Žemiau telpančiame paveiksle matote dabartinius Chicago Taupymo Bendrovės direktorius ir valdybą susidedančią iš asmenų, kurie visada sutartinai dirba ir saugiai tvarko virš \$53,500,000.00 bendrovės turtą. Nuotrauka daryta 1965 m. gruodžio 13, kai buvo susirinkusi direktorių taryba 1965 metų reikalams aptarti ir 1966 metų darbo planams paruošti.

Iš kairės į dešinę sėdi: John P. Gregg, viceprezidentas; E. Fennel Phillips, executive viceprezidentas; John Pakel Sr., direktorių tarybos pirmininkas ir prezidentas; Elaine Pakel Phillips, viceprezidentė; Philomena D. Pakel, Jr., sekretorė. Stovi: teisėjas Alphonse F. Wells; William B. Sebastian, direktoriai; Anton J. Valonis, išdinininkas; ir Charles Bacham, direktorius.

Chicago Savings and Loan Bendrovės valdyba ir direktoriai tariame širdingai ačiū visiems mūsų taupymo ir skolinimo nariams, kaimynams ir draugams ir linkime visiems Linksmų Kalėdų Švenčių ir laimingų ir kupinai pelningų Naujų 1966 Metų.

Kviečiame visus būti mūsų svečiais nuo dabar iki 16-tos sausio 1966 m. Visus atsilankiusius vaišinsime skania kava, lietuvišku sūriu ir kitais skanumynais. Vaikai atėję su tėvais gaus saldainių. Nėra reikalo būti bendrovės nariu kad pasisvečiuoti, visi be skirtumo esate kviečiami.

Chicago Savings yra puikiausiai išpuošta Kalėdiniais pagražinimais. Atėję pamatysite 30 pėdų aukštumo eglutę ir kitas įvairenybes.

JOHN PAKEL, Sr., Pres.

Chicago Savings and LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Avenue

Telef. — GROvehill 6-7575

VALANDOS:

PIRMADIENI . . . . . 12:00 P.M. — 8:00 P.M.
ANTRADIENI . . . . . 9:00 A.M. — 4:00 P.M.
TREČIADIENI visą dieną uždara.
KETVIRTADIENI . . . . . 9:00 A.M. — 8:00 P.M.
PENKTADIENI . . . . . 9:00 A.M. — 8:00 P.M.
SESTADIENI . . . . . 9:00 A.M. — 12:30 P.M.

TIK KEPURĘ TRUPUTĮ KILSTELEJO

Žiupsnelis amžininko parodymų apie Joną Šimkų

LIUDAS PAGRAMANTIS

Kad okupuotoje Lietuvoje iš lietuviško rašto baro, anot Meifronio, "vėl paviliojo auką kapai" — negindijamas faktas. "Spalio 28 dieną Vilniuje po ilgos ir sunkios ligos mirė rašytojas ir žurnalistas Jonas Šimkus, 59 metų..." rašė lapkričio 1 d. "Draugas". Bet, ar "skambėjo, žvangėjo ir gaudė varpai, liūdną ir skaudų leidimais gaudė", t. y. pranešdami ten apie jo mirtį, — tuo tarpu atsakymo į tai neturime. Manding, jei jis ir būtų, būtų neigiamas. "Pavilnotųjų" šiais metais rašto žmonių tarpe Jonas Šimkus jau trečias, šalia ryškiojo Kazio Borutos, mirusio kovo mėnesį, ir blankinės Liūnės Janušytės, mirusios gegužės mėnesį.

Minimasis "Draugo" pranešimas baigtas būdinga pastraipa: "J. Šimkus gerokai pasitarnavo okupantui sovietui". Ar toji ištarė per švelni, ar per šiurkšti — nesimu čia spręsti, juoba, kad šis mano rašiny yra lyg ir paskutinis atsiveikimas su žmogum, ne vien mano amžininku, bet ir pora atveju pirmaisiais bolševikų okupacijos metais buvusi mano viršininku, dabar atsiguliusi amžinam poilsiui priešo okupuotoje mūsų gimtojoje žemėj. Tik duosiu kiek savo, vieno kaimyno ir paties velionio parodymų šioje "byloje".

1. Kaimyno Broniaus Rūlos tvirtinimu (1963 m. "Dirva", 24 nr.), velionį Joną Šimkų bolševikai "Lietuvos Aido" vyr. redaktorium paskatė jau trečią dieną po Lietuvos okupavimo (1940 m.), taigi to dienraščio redakcijai tėsant "Pažangos" b-vės rūmuose, Laisvės alėja 29 nr. Bet aš jį naujose pareigose, pareigose su neaprežta neatsakomybe veikusių iki tol įstatymų ir papročų atžvilgiu, geriausiai prisimenu nuo momento, kada pradėjau vykdyti okupacinės kariuomenės įsakymą per 24 valandas perkraustyti "Pažangos" b-vę su visais priklausiniais į lenkų gimnazijos patalpas Vytauto prospekto ir Miškų gatvės kampe. Čia turėjau pagal jo nurodymus paruošti vyr. redaktoriaus kabinetą. Šalia Jono Šimkaus naujų žmonių tarpe prisimenu Antaną Rūką, naują "Lietuvos Aido" sekretorių, ir dar vieną asmenį, paskirtą "Pažangos" likvidatorium.

2. Kiek pamenu, "Lietuvos Aidas" neilgai tebuvo naudojamas komunistinei tarnybai, buvo uždarytas, kaip ir kiti didieji Kauno dienraščiai. Jonas Šimkus perėmė "Darbo Lietuvą", padarytą dienraščiu ir vėliau "perkrikštytą" į "Tarybų Lietuvą", arba, kaip kartais po rektūrą praspūdavo ir kaip mūsų žmonės mėgdavo ją vadinti, į "Tarybų Lietuvą". Tas dienraštis buvo leidžiamas "Žaibo" b-vės patalpose, Donelaičio gatvėje, kur

anksčiau ėjo "XX amžius". Todėl Jonas Šimkus lenkų gimnazijoje neilgai tebuvo.

"Pažangos" likvidacija ir mane greitai palietė. Liepos 15 dieną jau buvau laisvas pilietis. Po kokio mėnesio laiko per laikraštinišką Juozą K. Belecką, Jono Šimkaus svainį ir buvusį reporterį "Lietuvos Aido", gavau korektoriaus vietą naujajame dienraštyje. Taigi, iš antro karto patekau į Jono Šimkaus valdžią.

Jonas Šimkus čia dirbo išsijucę. O išsijucėti prie naujųjų viešpačių, kad ir jo draugu, buvo ko, nes dienraščio redagavimas, mūsų akimis žiūrint, buvo nenormalus. Laikraštis tariamai turėjo būti išleidžiamas tuoj po vidurnakčio, bet dažniausiai išeidavo paryčiumi, nes įvairių potvarkių bei "įsakų", naujosios valdžios naktimis kėpamu, tekdamo laukti po keletą valandų. Jo darbo valandos buvo ilgos, beveik nuo pat ryto iki nakties, o nuo nakties iki pat ryto. Be to, jis turėjo, kad ir komiškų, bet jam nereikėtų dalyvauti debatuose dėl šių visu jaunosios kartos žurnalo "Metmenų" — L. P.) "liberališkų" filosofavimų...

3. (Čia pat prisimintina, kad Jonas Šimkus pas save darbe išlaikė kitą žinomą tautininką spaudos žmogų — Antaną Dėdele — iki pat nelemųjų deportacijų į Sibirą, į kurias jis pakliuvo ir antrais po išvežimo metais mirė, Antanui Dėdelei, kaip buvusiame voldemarininkui, šiaip visur kelias buvo užkirstas, net į valstybinę leidyklą negalima buvo jo ne vertęjū įpiršti).

Jau pasikeitusio, arba į komunizmą nuklimpusio, Jono Šimkaus elgimasis su nekomunistais pavaizduoja Jonas Aistis "Trečiafrontininkų pūslėje", išspausdintojo kultūriniam "Drauge" spalio 23 d. (nr. 43). Nors tai atkurta iš spaudos ar kokių pasakojimų, bet, greičiausiai, tikra. Galvodamas, kad skaitytojai to aprašymo dar nėra pamirę — šio piešinio nekartojau, juoba, kad jis padarytas kiek pyktelėjusio žmogaus (urmu ant visų trečiafrontininkų).

4. Savo biografijos dalyje, ir, jo paties žodžiais, gal būt, pačioje svarbiausioje, parašytoje 1957.6.21 knygai "Tarybų Lietuvos rašytojai", Jonas Šimkus mėgino pasisakyti apie savo "patį svarbiausią gyvenimo posūkį". Duota keletas momentų: Tirkšlių pradinės mokyklos baigimas 1919 m., išsiprasymas iš tėvų leisti jį į Palangos progimnaziją, atleidimas iš tos progimnazijos raštininko pareigų, nuvykimas į Kauną ir apsigyvenimas F. Bortkevičienės neturtinigiems moksleiviams skirtame "Ziburėlio" bendrabutyje. Tą išskaičiavimą baigia tokiu teiginiu: "Daug, labai daug tokių momentų. Ir visi, atrodo, svarbūs. Be jų nebūtų ateita ton vieton, kur mano stovima dabar".

Savo "dabar stovimąją" vietą jis

jau pat atleisti iš dienraščio užsienio politikos redaktoriaus pareigų, ir tai atliko per penkias minutes. Vėliau išsikovoti intymiam pasikalbėjimui tarp keturių akių ir prašė neoficialiai toliau rašyti Aidui jo vadovybėje.

Pareiščiau abejonių: gal oras dabar bus man netikęs? — Tiesa, — patvirtino Šimkus. — Tavo reikalai blogi. Vaikar naktį vyriausybės narių pasikalbėjime buvo prisiminta "Literatūra" ir tavo nusikaltimai. Turi daug priešų, bet darysi viską juos sušvelninti... — Jeigu taip, tai gal man geriau būtų kuriam laikui pradingti iš Kauno?

Šimkus galvojo gerą minutę. Jis buvo vienintelis iš smarkiųjų trečiafrontininkų ligi tol "Lietuvos žinių" redakcijos sekretorių, su kuriu niekad nebuvau asmeniškai susipykęs. Pagaliau labai tyliai ir ramiai, beveik šnibždamas pasakė: — Taip. Gal bus ir geriau, kad pradingsi kuriam laikui.

Ir aš sekantį rytą "pradingau" — ilgam, ilgam laikui. Jei nebūčiau pasinaudojęs šia draugiška sugestija, neabejotinai būčiau greit dingęs NKVD rūsiuose ar Sibire.

Gal tai būtų ir geriau, nes dabar nereikėtų dalyvauti debatuose dėl šių visu jaunosios kartos žurnalo "Metmenų" — L. P.) "liberališkų" filosofavimų...

5. (Čia pat prisimintina, kad Jonas Šimkus pas save darbe išlaikė kitą žinomą tautininką spaudos žmogų — Antaną Dėdele — iki pat nelemųjų deportacijų į Sibirą, į kurias jis pakliuvo ir antrais po išvežimo metais mirė, Antanui Dėdelei, kaip buvusiame voldemarininkui, šiaip visur kelias buvo užkirstas, net į valstybinę leidyklą negalima buvo jo ne vertęjū įpiršti).

Jau pasikeitusio, arba į komunizmą nuklimpusio, Jono Šimkaus elgimasis su nekomunistais pavaizduoja Jonas Aistis "Trečiafrontininkų pūslėje", išspausdintojo kultūriniam "Drauge" spalio 23 d. (nr. 43). Nors tai atkurta iš spaudos ar kokių pasakojimų, bet, greičiausiai, tikra. Galvodamas, kad skaitytojai to aprašymo dar nėra pamirę — šio piešinio nekartojau, juoba, kad jis padarytas kiek pyktelėjusio žmogaus (urmu ant visų trečiafrontininkų).

Savo biografijos dalyje, ir, jo paties žodžiais, gal būt, pačioje svarbiausioje, parašytoje 1957.6.21 knygai "Tarybų Lietuvos rašytojai", Jonas Šimkus mėgino pasisakyti apie savo "patį svarbiausią gyvenimo posūkį". Duota keletas momentų: Tirkšlių pradinės mokyklos baigimas 1919 m., išsiprasymas iš tėvų leisti jį į Palangos progimnaziją, atleidimas iš tos progimnazijos raštininko pareigų, nuvykimas į Kauną ir apsigyvenimas F. Bortkevičienės neturtinigiems moksleiviams skirtame "Ziburėlio" bendrabutyje. Tą išskaičiavimą baigia tokiu teiginiu: "Daug, labai daug tokių momentų. Ir visi, atrodo, svarbūs. Be jų nebūtų ateita ton vieton, kur mano stovima dabar".

Savo "dabar stovimąją" vietą jis

pats sau "išsibūrė" nepriklausomos Lietuvos gyvenimo dergimu toje pat biografijoje: "...į ponus išleisti, ponaut išsimokeyti anuomet (nepriklausomybės laikais — L.P.) vis dėlto nebuvo labai sunku. Lietuviška buržuazija laukė "imigrantų" iš kitų klasių, nes jos pačios grėtos buvo gana skystos. Tereikėjo išmokyti šuniškai tarnauti išnaudotojams, atsiskaityti savo klasišinė sąmonė, pačiam tapti kito išnaudotoju. Kiekvienas, kas tik, priimdamas išnaudotojų klasės pilietybę, sugebėjo talentingiau apgauti, prispauti, išnaudoti "savo artimą", tas greičiau tapo ponu, patikimu naujos savo klasės ramsčiu".

Neabejotina, kad jis tokiu patapo, prisimindamas okupantų pilietybę, pradėdamas ponauti. Ir už tai pasmerkimo susilaukė ne iš ko kito, o iš savo kone dievinamo auklėtojo Mato Untulio. Šis prasčiokiškas žemaitis, didelis Lietuvos patriotas (ne dėl to, kad iš vienos parapijos su manim — L. P.) jau 1940 m. Jonui Šimkui, tada "Tarybų Lietuvos" redaktoriui pasakė: "Ponu daraisi! Pas tavę net jeiti sunkiau darosi". Toji pastaba, anot Jono Šimkaus, buvusi tik Mato Untulio humoras, kurio jis neadaug teturėjęs, bet labai jį mėgęs.

6. Prėjus "Tėvynės karą" metams, kaip pasakojasi ten pat Jonas Šimkus, jis su Matu Untuliu vėl susitikęs, šį kartą jau Vilniuje. Ir ne susitikimas, o atsiveikimas, kaip atrodo, padarė Jonui Šimkui didesni, gal net nežemištamą, įspūdį.

"Keistai atsiskyrėme. Bene keičiau, negu visad anksčiau. Jis nepadaė rankos, tik kepurę truputį kilstelėjo ir, sukdamas vis į kairę savo kupriukę, neatsigrįždamas nuėjo po liepomis", — parašė Jonas Šimkus šiuos žodžius savo atesatcijai, kuri pradžioj minėtame "Drauge" pranešime išreikšta šiaip: "J. Šimkus gerokai pasitarnavo okupantui sovietui".

1954 m. Jonas Šimkus lankė

Rygoje, kur vyko trečiasis Latvijos "tarybinių" rašytojų suvažiavimas. Ryga — jo gimtasis miestas. Minėtoje biografijoje jis sakosi, kad ta proba jis ieškojęs Rygoje "tos gatvės, to namelio, kur gimiau, tos bažnytelės, kurioje buvau krikštytas". Bet neberadęs. Tą nesėkmę jis palydi tokiomis sakiniomis:

"Ir nors tai įvyko dar ne taip seniai — tik 1906 metais, — vis dėlto surasti nepavyko nieko — nei gatvės, nei namo. Bet ko čia stebėtis. Jeigu per tokį laiką tarpą sugriuvo ir subyrėjo karalų sostai, jų rūmai ir feodalų pilys, kodėl turi išlikti nesugriuvęs medis nameliukas, kuriame gimė kurpiusis sūnus?"

O dėl ano atsiveikimo su Matu Untuliu Vilniuje jis pasisako: "Kažko pasidarė ir sunku, ir gaila, ir graudu, ir labai šviesu. Išėjo lietuviškų žodžių rinkti ir... nebe-grįžo. Kažkur žemaitijoje kažkokie pleišikai nudobė žmogų, iš kaimo į kaimą becinantį. Rado 700 rublių — pasiėmė. Rado mažų lapelių krūva, lietuviškų žodžių prirašytą — išbarstė. Šit ir viskas. Tuo metu niekas ir nežinojo, net mažyčio nekrologo neparasė".

7. Iš gausios, — Jonas Šimkus buvo labai darbūtas ir produktyvus, — jo beletristikos - publicistikos tos dvi intymios, biografinės, vietos, kone prieš dešimtį metų skaitytos, padarė man pažymėtiną įspūdį. Bet jo poezija, proletariniais šūkavimais atmišta, niekad nesušildė širdies. Teisybė, Jonas Aistis toje pačioje, anksčiau minėtoje "Trečiafrontininkų pūslėje" ne nelaiko jo geri rašytoju, o žūri į jį daugiau kaip į laikraštinišką. Gal todėl Jono Šimkus neužtikinamė ne didžiojoje Lietuvių poezijos antologijoje, 1951 m. tremtyje išleistoje, kurią redagavo Antanas Vaičiūnaitis ir Jonas Aistis. O juk Jonas Šimkus su savo poezija, jos pirmuoju leidiniu, pasirodė bene 1926 m. Rinkinio vardas buvo "Užu durų". Gal tas pavadinimas ir nu-

lėmė jo, kaip poeto, vietą mūsų literatūroje.

Mūsų nepriklausomojo gyvenimo pradžioje ir vėliau ryškų visuomeninį - politinį vaidmenį vaidino Smetona — Tubelis, svainystės ryšiais susirišę. Jų svainystė buvo "populiarinama" visur, pradėdant Konrado kavine Kaune, Laisvės alėjoje. "Tarybiniam", okupaciniam, laikotarpyje. — Jau pačioje jo aušroje, t. y. vos tik raudonajai armijai išiveržus. — Kauno padangėje "sušvito" net dvi svainių poros: Cvirka — Venclova, Šimkus —

Beleckas. Pirmieji vedė Račkaites, antrieji — Simonaites. Kaip nuostabu — visi tie asmenys jau istorija, su mažyte išimtimi — A. Venclova. Iš "tarybinių" svainių pirmas krito Juozas K. Beleckas — vokiečių sušaudytas. Petras Cvirka mirė staigia mirtimi. O dabar — Jonas Šimkus, ilgai ligai sirgęs.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ ir kitus kraštus

P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Chicago, Ill. 60632 Tel- YA 7-5980

NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS IR ĮVAIRIŲ VALSTYBIŲ MONETAS IR PASTO ŽENKLUS PERKAME IR PARDUODAME.

PATRIA COIN and STAMP CO.
6312 S. Western Ave., Chicago, Ill. 60636

Telef. — Grovehill 6-6592 Sav. — Ričardas Estka

PAPUOŠKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIDOMIS. DAR SUSPESIME PAGAMINTI ŠVENGIŲ SEZONUI, TIK PASIRŪPINKITE PAS

STEIN TEXTILE CO.

urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaids dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokadės, "boucle's", "fiberglass".

PIRSKITE NEBRANGIAI IR GAUSIT DOVANĄ.

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, silko, nylonų, taffetą, aksomo, ANGLISKŲ MERZIAGŲ paltams ir kostiumams sluntimui artimesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737

Atdara kasdien ir sekm. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta

Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę Jefferson St. Chernin's aikštėje

VANDER WAGEN
ANGLYS
SINCLAIR ALYVA
3605 West 63rd St. Portsmouth 7-8020

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.
LIETUVIŲ ISTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. Seeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvir. 9-9 val., antr., treč. ir šeštadieniai nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. Lafayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4 1/2% Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: ANTRAD. ir PENKT. .... 9 v. r. iki 5 v. v. PIRMAD ir KETV. .... 9 v. r. iki 9 v. v. SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. ... Trečiad. uždaryta

STANDARD Safety...
ASSURED and INSURED!

Turtas \$100,000,000.00

Rezervai \$9,200,000.00

4 1/4% Current rate per annum
4 Times a Year

All Savings in by the 15th Earn from the 1st

Standard Federal Savings visų sutaupų saugumas yra užtikrintas mūsų pajėgais ir pastovaus įmonės vedimo ir apgalvoto veikimo... ir kiekviena sąskaita yra apdrausta Federal Savings and Loan Insurance Corporation, J.A. Valstybių valdžios agentūros. Norėdami saugaus taupymo ir aukštų pajamų, išmokamų keturis kartus į metus, pradėkit taupyti pas Standard Federal.

Chicago's apylinkėj pajėgiausias

STANDARD FEDERAL SAVINGS

4192 Archer Avenue * Chicago, Illinois 60632 * VI 7-1140

Taupykite

MES MOKAME **4 1/2%** ANT VISŲ SĄSKAITŲ

Daugiau kaip 50 metų sąžiningai patarnaujame lietuviams.

Kiekviena sąskaita ligi \$10,000 apdrausta Federalės valdžios agentūroje

August Saldukas, Prezidentas

4040 Archer Ave. Chicago, ILL. 60632
Telef. CL 4-4470

GARBZIAUSIA DUONA—BULKUTES—SAUSAINIAI—TORTAI

BRUNO KEPYKLA
LIETUVIŠKĄ DUONĄ
Kas Valgo Bruno Duoną Visad Žydi Kaip Agonė!

Sav. BRUNO MACIANSKIS
3339 So. Lituania Ave
Tel- CL 4-6376

Guggenheimo muziejuje, New Yorke — žiūrėvė Daina Jurkutė
Nuotr. V. Maželio

MILTINIO TEATRAS LIETUVOJ

Bolševikinio režimo vadai Lietuvoj į savo 25 metų nuopelnus labai meliai įrašo ir Panevėžio dramos teatrą, kuris ne tik Panevėžy, bet visoj Lietuvoj, Latvijoje, Estijoje ir net Maskvoje žinomas ne tiek kaip Panevėžio, o greičiau kaip "Miltinio teatro". Lapkričio gale buvo minima to teatro ir paties aktoriams režisieriaus Juozo Miltinio teatro darbo sukaktis.

Visa oficiozinė spauda teatrą giria, bet apie Miltinį nesusižavėjo, ką sakyti, nenukrypus nuo partijos linijos. "Tarybinio Mokytojo" bendradarbis surezgė istoriją, kad Miltinis baigė Kauno Valstybinio teatro dramoz studiją, paskui studijavo Paryžuj, "pažino didžiulį skirtumą tarp progresyviojo teatro meno ir išsigimstančio buržuazijos teatro" (neaišku, Kaune, ar Paryžuj pažino) ir "tuo pat metu susižavėjo didžiojo rusų teatro reformatoriaus K. Stanislavskio mintimis" (taip

greitkalbė. Nepakeisti meninių vertybių daugiažodžiavimu".

Na, kas gi čia per kataklizmas! Mūsų lenininis laureatas apsiptojęs perša lietuviams komunizmo statybą ir Lenina, o rusas iš Maskvos prašo tikros poezijos: jam jau per daug komunizmo šlamšto...

Beje, ir Just. Marcinkevičius, pernykštis neprašęs lenininis kandidatas, pakėlė suvažiavime drąsų balsą, pasisakydamas už "kritikos teisę ir laisvę nagrinėti atskirą literatūros kūrinį ir visą literatūrinį procesą savarankiškai, be jokio išorinio spaudimo" (sic!). "Aš, — pabrėžė Just. Marcinkevičius, — už visų stilių, braižų, literatūrinių krypčių egzistavimą mūsų literatūroje, tačiau aš prieš tai, kad būtų proteguojami silpni kūriniai".

Mums tai savaime aiškūs dalykai, ir dėl to jų niekas rašytojų susirinkime čia nedėstyti. Bet bolševikų okupuotoje Lietuvoje šitokių minčių paskelbimas laikytinas heroišku žygiu, kadangi Antanas Miškinis 1947—1957 m. praleido Sibire kaip tik už tai, jog, būdamas redaktorius, buvo "prieš tai, kad būtų proteguojami silpni kūriniai...". Žinoma, quod licet Iovi, non licet bovi.

"MOKEKITE VENGTI JTEMPIMO"

Dr. M. J. Pohunek, D.C.

Tokie žmonės daugiausiai rūpinasi košėle tie negalavimai vargina tik juos, o ne kitus. Koks tarp jų skirtumas? Tiesa, daug yra nervuotų, bet tik mažai, skaitčių tas nervingumas veikia.

"Turi išmokti vengti jtempimo ir nesirūpinti" yra patarimas dažniausiai duodamas tiems, kurie kankinami negalavimais, kvėpavimo, nervų, gumo. Tarp šių negalavimų yra chroniškas galvos skaudėjimas, kai kurie skrandžio sutrikimai, įvairūs dygliai, bei kiti neregularūs, kuriems ypatingas priešas yra negalima nušatyti.

Ne labai seniai į šį rašytoją kreipėsi viena jauna moteris, kuri turėjo galvos skaudėjimus, skausmą prie širdies, per daug rūgšties skrandy, ir skaudantį bei nelankstų sprandą. Jai buvo pasakyta, kad tai yra nerviškas ir kad ji turi išmokti atsipalaiduoti nuo jtempimo. Vėliau ji pradėjo pastebėti, kad kai sprandas ją daugiau vargindavo ir kiti biogumai paatšėdavo, bet kai sprandas ne-skaudėdavo, ji turėdavo mažiau galvos skaudėjimų, mažiau nervinių pasirodymų ir skrandžio sutrikimų. Dėl šių negalavimų ji kreipėsi į chiropraktiką. Rentgeno nuotrauka parodė, kad sprando slanksteliai yra is-krypę.

Laikui bėgant vis daugiau ir daugiau žmonių pradeda suprasti, kad nugaroskaulio iškyrimai labai dažnai yra šių nervinių negalavimų prie-tastiniai.

Šis straipsnelis yra vienas iš serijos pamokymų apie sveikatą iš SOUTHWEST CHIROPRACTIC CLINIC, 2739 W. 55th St., tel. 476-4222 Dr. M. J. Pohunek, Dr. R. Czaplinski ir Dr. D. J. McCarthy. (ak.)

pat neaišku, ar Kaune, ar Paryžuj susižavėjo Stanislavskiu)... Bet pradėjo dirbti teatre jau tik bolševikmečiu (ir vokietmečiu), ir padarė gerą teatrą.

Paties Miltinio vardu pasirašytame straipsnyje, įdėtame rusų škoj Sovietskaja Litva, pasakoja, lyg Miltinio vienintelis rūpestis būtų, kaip geriau įgyvendinti teatre socialistinio realizmo principą...

Tik Maskvos žurnalas Teatr (11 nr.) atvirai papasakojo, kad Miltinis besąs negirdėtas individualistas ir neprisiėdžias jokios įtakos iš šalies. Dalį to straipsnio persispausdino "Literatūra ir Menas", bet praleidęs tas vietas, kuriose ypač išryškina Miltinio darbo metodų savotiškumą. Tos vietas, tačiau, pasirodė lenkiškame, Vilniuje leidžiamame partijos dienraštyje Czerwony Sztandar.

Iš ten aiškėja, kad Miltinis nepriima į savo teatrą kitur vaidybos mokyty aktorius: visus aktorius rengia pats. Vienus išleidia scenon po metų lavinimo, kitiems tenka rengtis net iki šešeto metų. Jau 20 metų, kai nė vienas Panevėžio - Miltinio teatro aktorius nepasitraukė ir neišėjo dirbti kitur, nors, sako, bent keletą jų meliai pasiuntų Vilniaus Akademiniis dra-

LIETUVIŲ VEDAMA NAUJŲ IR VARTOTŲ AUTOMOBILIŲ PREEKYBA

Neptune Motors Inc.

6516 South Western Avenue
CHICAGO, ILL. 60636
Telef. — 925-5121

Išsimokėjimai mažą nuosimėtu per banką.

Atdara kasdien: Pirm. - P. miokid. — 9 iki 9 v. vak. šeštad. nuo 9 iki 5 v. vak., Sekmad. 11 iki 5 v. vak.
Parūpinam. automobiliai pagal klientų reikavimą.

PAIEŠKOMAS CHICAGOJE AR KITUR AMERIKOJE

LEONAS, SIMKONAS, JONO SČNUS, gimęs Sianrakampio kaime, Tauragės valsčiaus, prieš karą gyvenęs Chicago mieste.
PAIESKO Leono sesuo SIMKONAITĖ - VAIVADIENE MARIJONA iš Sibiro; Irkutskaja Oblast, Uolskij rajon, Uolskij sovchoz p/a B. Žilkino, Soviet Union.

4 1/2%
current dividend
Paskolos duodamos ilgam laikui, mėnesiniais išsimokėjimais
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632
Valandos: Pirmad., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 4:30 p. p.
Trečiadi., uždaryta; Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

FRANK'S T.V. & RADIO, Inc.
3240 SO. HALSTED STREET
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS, ORO VESINTUVAI — SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI
Telef. — CA 5-7252

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western Prosp. 8-5875
Vedėjas J. LIEPONIS
Pirmadienį ir ketvirtadienį nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val vak. Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5 v.v.

mos teatras (J. Rudzinskas, dabar jau didelis Dauguviečio tradicijų gerbėjas). Miltinis visada (nebent serga) vadovauja spektakliui per mikrofoną iš specialios kabinos. Miltinis pats specialioj dažykloj dažo medžiagas kostiumams. Miltinis nėjo į kompromisus su publika (ir su partija?) ir, sako, pripratino Panevėžio publiką prie savo skonio. Miltinio studijos mokiniai negauna stipendijų: mokymams "gyvena iš krepšelių", tai yra, maitinasi iš tėvų atsivežamu maistu. Miltinis, nufotografuotas savo kabinete, pats atrodė, lyg pavargęs keleivis, atsisėdęs pakelės užkandinę prie tuščio stalo: plonas sluoksnis priekinė suguldyty plauku, apyskystė nesuglostyta barzda, apsilvilkęs megztiniu ir paltu (lyg šalta kabinete). Tik už nuga-

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMAI MEDŽIAGA

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez.
3039 So. Halsted St., VI 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai.
Raštinis atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniai iki 3 val. p. p.

GALITE UŽSISAKYTI

VAISTUS SAU IR SIUNTIMUI Community Vaistinėje

COMMUNITY PHARMACY

(Lietuvių vaistinė)
5000 West 16th Street
Cicero 50, Illinois
Telefonas: OLYmpic 2-0951

Kazmieras Kareckas, R. Ph., vaistinės savininkas ir C. Ugianskis, R. Ph., tiksliai išplodo daktaro receptus ne tik vietinius, bet ir gautus iš Lietuvos.

— Prez. Johnson pastarųjų be įvairiose pozose stovinčių ir dvejų metų laikotarpyje televizinių knygų. Toks jis parodė 58 kartus. Buv. dytas: pavargęs, bet nepasidavęs, nepriklausomas menininkas. (ELTA) — Prez. Eisenhower per 8 m. kadenciją pasirodė 49, o prez. Kennedy per 3 metus 33 kartus.

ANTANAS TVERAS
DIPL. LAIKRODININKAS
Gerųjų firmų laikrodžiai, brangenybės, rūgliniai dalykai (devocionalai) ir prekės dovanoms.
2646 W. 69th St. Tel. RE 7-1941

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345 - 6
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108 - 09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON,
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNISKOS KOPLYCIOS
4695-07 South Hermitage Avenue
Tel. YArds 7-1741 2
4330-34 South California Avenue
Telef.: LA 3-0440 ir LA 3-9852

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 West 63rd STREET
Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorijų Asociacijos Nariai
STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672
PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA Tel. LAfayette 8-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 — 1139
VASAITIS - BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

Skaitykite ir platinkite dienr. Draugą.

Spygliai ir Dygliai

Redaguoja dr. S. ALIŪNAS

KARALIENĖS MIKALDOS PRANAŠYSTĖS

Daug keistų dalykų atsitiks ateityje, pradedant 1966-aisiais metais. Miestuose pritruks gatvių automobiliams pastatyti, todėl garažai bus įrengiami rūsiuose ir ant stogų.

Kapitolis bus aptvertas spygliuota ir elektrizuota viela, kad kongreso posėdžių metu gangsteriai nesusigundytų padaryti pėšimų.

Specialiai samdomų cenzuotų mokytojų mokyklose nebebus. Jų vietas užims mokinių tarpusavio muštynėse pasižymėję didvyriai.

Žmogžudys, gavęs 199 metus kalėjimo, bus paleidžiamas laisvėn po vieno mėnesio naminio arešto.

Vyriausias teismas uždraus vartoti rožančių kitiems mantant.

Policininkas, išdrįsęs paliesti gangsterį rankomis, bus tuoj atleistas iš tarnybos, o pilietis, pasiryžęs ginti savo gyvybę,

Prakalbų klausytojai iškilmingo pagerbimo metu.

KAS KO PRAŠĖ IŠ KALĖDŲ SENELIO

Praėjusių Kalėdų metu iš Kalėdų senelio prašė:

Dr. A. Razma tiek tūkstantinių Lietuvos fondų, kiek Kalėdų senelio barzdoje plaukų.

Dr. J. Adomavičius pageidavo, kad Kūčių naktį ne vanduo virstų vynu, bet vynas vandeniui.

Žurnalistų sąjunga, skaitydama apie mažamečių muzikų ir dailininkų laimėjimus, pageidavo, kad nors vienas gimtų mokėdamas ne tik paįšyti, bet ir rašyti.

Prof. Kubilius iš Vilniaus sakėsi netikintis nei barzdotam, nei bebarzdiui seneliui, tačiau linkėjo, kad lietuviai, jo atsilankymo proga, vienas kitam prispaudytų barzdas.

Alto centro valdyba prašė, kad iš kur nors atgabentų jai pirmininką.

Vet. gyd. L. Kriaučiūnas pageidavo, kad neįkastų pacientas į tą ranką, kuri aukas dau-na.

Spygliai maldavo, kad nors vienas dailininkų, kuriuos nusta-bius ir amžius išlaikantius

Taikos miegas

Lai ves žvaigždė boisis ir mame, Vadas ir tautų į miegus, Kad būtų vėl taika Vietname, Nerūkyt kariamas žmogus!

A. Gustaitis

JURY KOMISIJA

"Spygliam ir Dygliam" premijuoti išrinkta komisija, kun. dr. Prunskis, Vl. Būtenas ir Jurgis Gylis, jau svarsto, kuriuos rašinius, tilpusius 1965 m. Spygliuose, atžymėti, bet apie jury komisijas Ant. Gustaitis šitaip sako:

Iš rėmų narsūs kunigaikščiai žiūri, Ir pagarbus Basanius debesy, O prie stiklų — triukšmingai sprendžia jury Martell ar Hennessy?

Iš rėmų mums pro liūdesį ir kartį Kudirka šaukia: jaunas kol esi:

O jury vis negali susitarti: Martell ar Hennessy?

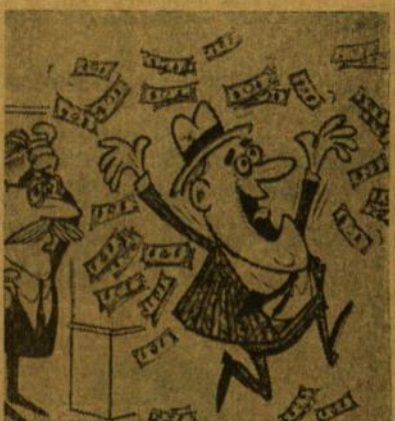
Skolininkas

Jurgiui Kėčėlai, auto garažo savininkui, skambina vietinio bankelio sekretorius ir klausia, ar jis pažįstas tokį Nikodėmą Daužėlą.

— Taip, jį pažinojau, bet gaila, jis mirė.

— Visai ne, jis čia sėdi šalia manęs, laukia paskolos.

— Negali būti! Jis pas mane prieš mėnesį taisė mašiną, nesumokėjo ir prisiekė, kad per tris dienas sumokės ir tik mirtis jį gali sulaukyti nuo mokėjimo.

Kad šitaip doleriai 1966 m. kristų į visus fondus.

IR ŠJMET NEGALES SUPRASTI

Žurnalistai skelbia, kad ir šiais metais niekas negalės suprasti:

kodėl lietūs dažniausiai lyja tomis valandomis, kada žmonės važiuoja į darbą, ar grįžta iš darbo;

kodėl pastebėsi, jog tą patį žurnalo numerį skaitai, kai būsi jau pusę jo perskaitęs;

kodėl visada žaizti svorį pradėti mesti nuo pirnadienio;

kodėl vanduo iš krano pradės bėgti šaltas tada, kai jau būsi išsimuilinęs;

kodėl šaldytuvas šilima, šaldymo sistema sugenda visada savaitgalio metu, kada brangi-siausias pataisymas ir sunku tuos taisytojus pagauti;

kodėl batų rausčiai visada sutruks tada, kai labiausiai skubi; kodėl vėl sušis oras, po to

IR VĖL NAUJI METAI

Ir vėl Naujus metus pradėjom, Senesis metas palikai, O vis sapnuosi, kad jaunėji Ir damą glėbyje laikai.

Ir vėl reikės kruopščiai blakstienas, Lūpas ir plaukus dažinėti, Ir vėl šimtet reiks kas dieną Rytai ir darba važinėti.

Ir vėl vieni prašys aukoti, Kiti į spaudą rašinėsi, Ir vėl beturčiai ir bagoti Kasdien storiau aplašinėsi.

Ir vėl visuomenė ne vienas Norės vis būt garsiu vadu Ir nesigirs namuos kas dieną, Kad sėdi žmonai po padu.

Ir skleisis salėj šilko skaros, O pro tą skarą pumpurai, Ir nesvarbu mums MacNamara Ir nė jo taikos, nė karai.

Kada Naujieji metai glaudžia Visus į krūvą mus ir vėl, Todėl nė vienas te nesnaudžia, O kemša butelį Martell, Mikas Mužikas

Vargas su pavardėm

"Naujienos" gruodžio 15 d. laidoje aiškina, kad, niekinant lapkričio 13 d. žygį, jos nenorėjo dėti vieno telefonu iš New Yorko skambinusio pavardės, kuris žygį pavadino mizerija, tai todėl uždėjo Vl. Bakūno pavardę.

Atsakydamos į Spygliuose tilpusį metalinių širdžių aprašymą, "Naujienos" surado Barono pavardę, kurios visai ten prietu širdžių nebuvo.

Tiesiog net malonu žiūrėti į vargstančių su pavardėmis, kaip beždžionė su akiniais.

Kaip numirti be skausmo?

Neseniai Rochesteryje, N. Y., lankėsi Ant. Gustaitis. Jis pasigedo eilės patriotų, kaip a. a. pulk. Saladžiaus, Draelugio ir kitų. Patyrė, kad vietūs lietuviai sunkiai pergyveno jų mirtį.

Kalbėdamas su keleta veikėjų, jis davė tokį patarimą: "Kad galėtume lengvai ir be skausmo išnykti iš savųjų tarpo ir kad niekam dėl to nė ašara nenukristų, reikalinga tam dvasiškai pasiręgti: pirma, negu tapaguldyti į karštą, turi psichologiškai numirti savo tautiečių tarpe, būtent — nutautėti. Tai jau daugelio išbandytas būdas!"

Sugestija Lietuvos fondui

Iki šiol nei didieji, nei mažieji LF-do aukotojai dar nėra gavę jokių ženklukų, nei kitokių atžymėjimų, kaip už kitus savanoriškus didelius darbus savo tautai.

Todėl aš siūlyčiau apdovanoti tokius tautiečius, kurie labai gambiai moka išsisukti ne tik nuo LF, bet ir kitokių aukų.

Kritiko gudrybė

Kaimyno berniukas, norėdamas uždrožti kaimyno šuniui, vienoje rankoje atkiša jam duonos, kitoje — laiko lazda. Šuo, paragavęs duonos, gaudavo lazda per galvą. Vienas kritikas, gražiai pristatęs visuomenei rašyt. J. Gliudą, sekančiu straipsniu jį išvaiduoja.

Ziemos malonumai.

OPERACIJA

"Daktare, ar mano operacija pavyko?" "Koks čia aš tau daktaras? Aš esu šv. Petras!"

Nebereikia pavardės

— Kaip vadinasi tas žmogus, kuris peinėsi, kišdamas ranką liūtui į nasrus cirke? — Aš irgi jau nebeatmenu jo tikrosios pavardės, bet dabar jį visi vadinu vienrankiu.

PER LIESAS

Ukininkas, kurio kiaulę užmušė ant kelio vairuotojas, labai pikta barasi. — Nepyk, — sako motoristas, — aš galiu kiaulę pakeisti. — Ne, negali, nes tu per liesas, — atkirto ūkininkas.

— Tik britai šiais laikais nenori nustoti svarų.

— Jei mes tiek kovotume su priešais, kiek kovojame tarpusavyje, būtume tikra prasme narsūs tauta.

Pr. Gaida

MARKSISTAI

Jei į kairę žvilgsnį mesi, Daug marksistų ten atrasi. Skuta išą jie "Gillette" Ir dauinoja marsaljetę.

Čia — Bimbelės visas štabas, Ponui Marksui sako "Labas", Ten — Paleckis net iš sosto, Marksui barzda vis paglosto.

Ir paraudęs ir nublukęs, Neiškencia nesusukęs: — Jei ne Marksas, geras dėdė, Nepraieitum pro veltėdį!

Keistos Markso tos idėjos, Raudonai nepažydytus, Kertant stieka, geriant alų Ir be Markso kapitalo.

A. N.

Spyglininkai gudžiasi

Uknolis atsiuntė "Teisingą patarimą įgyvendino", kurioje iš "Draugo" vieną padėką cituoja: "Svenčių Kalėdų proga, sveikindama didžiai gerb. mielą dr. J. Adomavičių, noriu pareikšti gilią dėkingumą už a. a. mano vyro Boleslovo teisingą diagnozės nustatymą. Kartu palinkėti ilgų darbo metų su jo sveikatos patarimais žmogui". "Aš irgi būčiau dėkingas

gerb. daktarui, jei nustatytų panašią diagnozę mano pačiam baigia citatą Uknolis.

— V. K. atsiuntė šią, pagal čaitį sukurtą poemą: Yra šalis, kur doleriai teka Linksmi tarp matrasų girgžti

Ir meiliai čekiai tarpu savęs šneki Bįjodami lįst iš kerčių.

Ten prakaitas aplieja vyrus Beprašančius centus žmojų, O paprastas jųj marškonis Maišos su mylimųjų minkų kalli

Bet vistiek jie tave meiliai prima Kai tik nueini į svečius auk

Ten tau dolerį duoda ir pamokl išdrįs

SAUGI KELIONĖ

Viena susijaudinusi moterėlė, pirmą kartą skrendanti lėktuvu, klausia pilotą: — Aš tikiu, kad mus nuleis žemėn.

— O taip, — atsako lakūnas, — aš dar nesu nė vieno palikęs čia ore.

Šykštumo pavyzdys

— Duok pinigų arba gyvybę! — sako užpuolikas. — Imk gyvybę, pinigai man pačiam reikalingi, — atsako gobšys.

DUKRELES

Pirko tėvas Knygales, Leido mokslan Dukreles, Ir išleido, Išmokino... Šiandien Adreso nežino. R. Apuokas

Moteris, kuri vairuoja, sėdėdama užpakalinėje sėdynėje, nėra blogesnė už vyrą, kuris verda prie valgomos stalo.

— Didžiausias nusivylimas ištinka tokį žmogų, kuris skambina bosui, kad dėl žmonos ligos jis vėlinasi į darbą, o paskui atsimena, kad turi laisvą dieną.

— Niekas taip šeimoms nejudgia, kaip teturėjimas vieno automobilio.

— Proga, tai toks atvejis, kuris nedingsta, nes ja tau nepasinaudojus, ja pasinaudoja kiti.

— Besiruošdamas vesti, nesaikyk merginai, kad tu jos nevertas, tai ji pati žino.

— Siandien tokie brangūs advokatai, kad yra pigiau pasisamdyti teisėją.

— I New Yorko žygį vykstant, buvo atsisakyta nešti vėliavą, nes jos kotas per sunkus. Argi jis sunkeis už šautuvą?

Jurgelis iš Rokiškio

— Lėlės vis labiau būna panašios į žmogų, kad vaikai jau dabar nori, kad jos paruoštų ir pamokas.

— Vesti japonę mergaitę yra todėl patogus, kad tavo uošvė gyvens Japonijoje.

— Jeigu komunizmas yra toks stebuklingas, koks jis skelbiasi, tai tegu nuima geležinę uždangą, o toj vietoj įtaiso vitrinas.

— Sveiks, su Naujais Metais, mister McNamara, lupki raudonusius, kol laimėsi karą.